

Stratejik Ortaklık: Türkiye-Katar İlişkilerinin Tarihsel Gelişimi ve Bölgesel Etkileri

Strategic Partnership: The Historical Development And Regional Implications of Türkiye-Qatar Relations

Aziz ARMUTLU*

Başvuru Tarihi: 26.11.2024

Kabul Tarihi: 08.12.2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye-Katar ilişkilerinin tarihsel arka planını, stratejik ortaklık çerçevesinde gelişen iş birliği alanlarını ve bu ilişkilerin bölgesel güç dengeleri üzerindeki etkilerini analiz etmektir. Tarihsel olarak 1972 yılında kurulan diplomatik ilişkiler, 2000'li yıllardan itibaren ivme kazanmış ve 2014 yılında imzalanan Yüksek Stratejik Komite anlaşması ile kurumsal bir yapıya dönüşmüştür. Katar'ın ekonomik gücü ile Türkiye'nin jeopolitik konumunun oluşturduğu güçlü sinerji, savunma, enerji ve ekonomik alanlarda derinleşen iş birliğinin temel dayanağı olmuştur. Özellikle 2017 Körfez Krizi sırasında Türkiye'nin Katar'a verdiği güçlü destek, iki ülke arasındaki karşılıklı güveni artırarak ilişkileri stratejik bir boyuta taşımıştır. Çalışma, bu ilişkinin bölgesel ve küresel düzeydeki etkilerini değerlendirerek savunma ve enerji iş birliklerinin bölgesel güç dengelerinde önemli bir unsur haline geldiğini vurgulamaktadır. Arap Baharı sonrası dönemde Türkiye-Katar ortaklığı, Ortadoğu'daki krizlere yönelik politikaların şekillenmesinde etkili bir aktör olarak öne çıkmıştır. Bu bağlamda, iki ülke arasındaki iş birliğinin bölgesel istikrara ve kalkınmaya sunduğu katkılar dikkat çekmektedir. Türkiye ve Katar ilişkilerinin Ortadoğu'da yeni ittifak modelleri geliştirme kapasitesine, bölgesel krizlerde çözüm odaklı yaklaşımlar sergileme ve Ortadoğu'da barış ve istikrarı destekleyerek bölgesel istikrarın sağlanmasına yönelik kayda değer bir potansiyele sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Bu stratejik ortaklığın, yalnızca iki ülke arasındaki ilişkiler çerçevesinde

* Dr., Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Uzman Öğretmen, azizarmutlu86@gmail.com, ORCID:0000-0003-2838-7588

değil, aynı zamanda uluslararası sistemde bölgesel ve küresel güç dengelerini şekillendiren, yeni iş birliği ve diplomatik model arayışlarına katkı sağlayan etkili bir örnek teşkil edeceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye-Katar İlişkileri, Stratejik Ortaklık, Körfez Krizi, Savunma İşbirliği, Bölgesel Güç Dengeleri

Abstract

The aim of this study is to analyse the historical background of Türkiye-Qatar relations, the areas of cooperation developed within the framework of their strategic partnership, and the effects of these relations on regional power balances. Diplomatic relations, established in 1972, gained momentum in the 2000s and were institutionalised through the High Strategic Committee agreement signed in 2014. The strong synergy between Qatar's economic power and Türkiye's geopolitical position has served as the main basis for deepening cooperation in defence, energy, and economic fields. Türkiye's strong support for Qatar, particularly during the 2017 Gulf Crisis, enhanced mutual trust and elevated relations to a strategic level. The study evaluates the impacts of this partnership at both regional and global levels, emphasizing that defence and energy cooperation have become critical elements in regional power dynamics. In the post-Arab Spring period, the Türkiye-Qatar partnership has emerged as an effective actor in shaping policies to address crises in the Middle East. This cooperation has made significant contributions to regional stability and development. It is concluded that Türkiye-Qatar relations have the capacity to develop new alliance models, adopt solution-oriented approaches to regional crises, and support peace and stability in the Middle East. Moreover, this strategic partnership is expected to serve as an effective model not only in bilateral relations but also in shaping regional and global power balances, contributing to the development of new cooperation and diplomatic frameworks.

Keywords: Keywords: Türkiye-Qatar Relations, Strategic Partnership, Gulf Crisis, Defence Cooperation, Regional Balance of Power

Giriş

Ortadoğu, hem üç semavi dinin doğduğu ve dünyaya yayıldığı bir bölge olması hem de yeraltı kaynakları açısından zengin rezervlere sahip bulunması nedeniyle gelişmiş ekonomilerin sürekli

ilgisini çeken stratejik bir bölgedir. Enerji kaynaklarının merkez üssü olarak tanımlanan bu coğrafya, kaynakları doğrudan kontrol edemeyen bazı ülkelerin sömürü politikalarına maruz kalmaktadır. Kaynaklara doğrudan erişim sağlayamayan diğer ülkeler ise bölge devletleriyle ikili veya çoklu iş birliği ilişkilerini güçlü tutma yoluna gitmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nun uzun süre hüküm sürdüğü bu topraklarda kurulan modern devletlerden ikisi olan Türkiye ve Katar arasındaki ilişkiler ise genel kabul gören bir yaklaşımla, çıkar ve sömürü odaklı değil, karşılıklı fayda ve iş birliği temelinde gelişmiştir (Kayaoğlu, 2020).

Bölgesel bir güç olarak Türkiye, etkili bir uluslararası aktör olmayı hedeflemektedir. Küçük bir devlet olarak Katar, güvenliğini ve egemenliğini artırmayı ve vazgeçilmez bir bölgesel orta güç olmayı hedeflemektedir. Arap Baharı protestoları, her iki aktörün de jeopolitik hedeflerini gerçekleştirmesi için ideal bir bağlam yaratmıştır (Pala ve Aras, 2015).

Türkiye ile Katar ilişkileri, özellikle son yıllarda bölgesel ve küresel gelişmelerin etkisiyle dikkat çeken bir iş birliği sürecine dönüşmüştür. İki ülke arasındaki ilişkilerin kökleri tarihi bağlara dayansa da ilişkilerin derinleşmesi ve stratejik bir ortaklık haline gelmesi 2000'li yılların başlarına kadar uzanmaktadır.

Türkiye ve Katar arasındaki diplomatik ilişkiler, 1972 yılında kurulmuş ve özellikle 2000'li yıllardan itibaren hızla gelişerek stratejik bir ortaklığa dönüşmüştür. Bu süreçte iki ülke, siyasi, ekonomik ve askeri alanlarda kapsamlı iş birliği anlaşmaları imzalamış ve bölgesel meselelerde ortak tutum sergilemiştir. Özellikle 2015 yılından itibaren düzenli olarak gerçekleştirilen Yüksek Stratejik Komite Toplantıları, ilişkilerin derinleşmesine ve kurumsallaşmasına önemli katkı sağlamıştır. Türkiye ile Katar arasındaki ilişkiler, özellikle 2000'li yıllardan itibaren stratejik ortaklık seviyesine ulaşmış ve bu bağlamda bölgesel politikalarda önemli bir etkiye sahip olmuştur. Bu iş birliğinin temellerini atan başlıca faktörler arasında, iki ülkenin de dış politikada bağımsız bir duruş sergileme isteği, ABD ve Batı'nın bölgedeki tutumlarına eleştirel yaklaşımları ve Arap Baharı sürecinde yaşanan olayların etkisi bulunmaktadır (Kınık, 2022). Ortadoğu'da yaşanan siyasi çalkantılar, ekonomik işbirlikleri ve ortak savunma stratejileri, Türkiye-Katar ilişkilerinin temel dinamiklerini oluşturmuştur. İki ülkenin ortak tarihsel bağları, Osmanlı dönemine kadar uzanırken modern dönemdeki iş birliği özellikle ekonomik, siyasi ve askeri alanlarda yoğunlaşmıştır. Katar'ın ekonomik gücü ve Türkiye'nin bölgesel politikaları, bu iki ülkeyi ortak çıkarlar çerçevesinde bir araya getirmiştir.

Bu stratejik ortaklık, ekonomik yatırımlar ve askeri iş birliği ile daha da güçlenmiş, iki ülkenin Orta Doğu'daki etkisini artırmıştır. Katar'ın Türkiye'deki ekonomik yatırımları, iki ülke arasındaki ekonomik bağları güçlendirmiş, bu durum da Türkiye'nin Katar'a yönelik ekonomik, siyasi ve askeri

destek politikalarının daha belirgin hale gelmesini sağlamıştır (Miller, 2024). İki ülke arasındaki ortaklık, özellikle Arap Baharı sürecinde benzer dış politika tutumları, ABD ve Batı ülkelerinin bölgedeki politikasına yönelik eleştirileri ve bölgesel güç dengesindeki boşlukları doldurma isteği ile güçlenmiştir (Alrantisi, 2021). Örneğin Türkiye-Katar ittifakının, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) gibi ülkeler tarafından eleştirilmesi, bölgesel bloklaşmaları ve Orta Doğu'daki güç dengelerini yeniden şekillendiren bir unsur olarak değerlendirilmiştir (Verdixanov, 2024).

Aynı şekilde, Türkiye'nin Katar'a uygulanan bölgesel izolasyon sırasında verdiği destek, iki ülke arasındaki iş birliğinin yalnızca ekonomik çıkarlarla sınırlı olmadığını, stratejik bir derinliğe sahip olduğunu göstermiştir. 2017 Körfez Krizi sırasında Türkiye'nin Katar'a gıda ve askeri destek sağlaması, bu stratejik ilişkinin bölgesel dengeler üzerindeki etkilerini de gözler önüne sermektedir. Konuyla ilgili yapılan başlıca çalışmalar incelendiği zaman;

Başkan (2019) çalışmasında, Türkiye'nin Katar ve Suudi Arabistan ile olan ikili ilişkilerinin, Arap Baharı sonrası dönemde ve Suriye Krizi bağlamında farklı yönlerde geliştiğini tespit etmiştir. Türkiye'nin Katar ile ilişkilerinin stratejik bir ittifaka dönüştüğü, Suudi Arabistan ile ilişkilerinin ise bölgesel ve ideolojik farklılıklar nedeniyle bozulduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Suriye Krizi'nin, Katar ile Türkiye'yi yakınlaştırdığı ve Suudi Arabistan ile ilişkilerdeki bozulmayı yavaşlattığını vurgulamıştır. Bununla birlikte bölgesel rekabetin ve farklı dış politika tercihlerinin, Türkiye'nin hem Katar hem de Suudi Arabistan ile ilişkilerinde belirleyici olduğunu belirtmiştir.

Kayaoğlu (2020) çalışmasında, Türkiye ile Katar arasındaki ilişkilerin tarihsel bağları ve stratejik ortaklıkları temelinde ekonomik, ticari ve diplomatik boyutlarının derinleştiği sonucuna ulaşmıştır. Özellikle, iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin büyümesi, ortak projeler ve karşılıklı yatırımlar yoluyla güçlenmiş, savunma sanayii ve enerji sektörlerinde stratejik iş birliği kurulmuştur. Türkiye'nin jeopolitik konumu ve Katar'ın enerji kaynakları üzerinden geliştirdiği küresel etkisi, bu ilişkilerin sürdürülebilirliğini destekleyen unsurlar olarak öne çıktığı vurgulanmıştır.

Yıldırım (2021) çalışmasında, Osmanlı döneminden günümüze Katar-Türkiye ilişkilerinin tarihsel bağlar ve stratejik iş birliği çerçevesinde geliştiğini tespit etmiştir. Katar'ın enerji kaynakları ve Türkiye'nin jeopolitik konumu, iki ülke arasında karşılıklı bağımlılık temelinde bir ortaklık oluşturduğunu; özellikle Arap Baharı sonrası süreçte, Katar ve Türkiye'nin benzer dış politika yaklaşımlarıyla bölgesel istikrar ve iş birliği konularında birbirlerini desteklediğini vurgulamıştır. Ayrıca Türkiye'nin denge politikaları ve Katar'ın enerji diplomasisi, ilişkilerin artan bir ivmeyle güçlenmesine katkı sağladığı vurgulanmıştır.

Akkaş ve Doğan Akkaş (2022) çalışmasında, Brexit'in Birleşik Krallık ile Katar arasındaki ekonomik ve siyasi ilişkiler üzerindeki etkileri değerlendirilmiş ve Brexit sonrasında bu ilişkilerin güçlendiği sonucuna ulaşılmıştır. Brexit, İngiltere'nin Katar ile ticaret ve savunma iş birliğini artırması için yeni fırsatlar sunmuş ve Katar'ın özellikle LNG ihracatı yoluyla İngiltere için stratejik bir ortak olarak önemini koruduğu vurgulanmıştır. Ayrıca Körfez krizi sırasında Katar'a verilen destek, iki ülke arasındaki ilişkilerin siyasi, ekonomik ve askeri boyutlarını daha da pekiştirdiği vurgulanmıştır.

Çalışkan ve Özden (2022) çalışmasında, 2017 Körfez Krizi'nin, Türkiye'nin Katar ile ticari ilişkilerini güçlendirdiği ve özellikle orman ürünleri ihracatında önemli artışlara yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır. Katar'ın orman varlığına sahip olmaması ve ithalata bağımlı bir ekonomi olması, Türkiye'nin coğrafi yakınlığı ve kriz sırasında Katar'a verdiği siyasi destekle birleşerek, ihracatta dikkat çekici bir artışın temelini oluşturmuştur. Aynı zamanda, Türkiye'nin ham madde yerine katma değeri yüksek mamul ürün ihracatına yönelmesinin ekonomik fayda sağladığı ve Katar'ın Türkiye için önemli bir pazar haline geldiği tespit etmiştir. Kriz sonrası dönemde de iki ülke arasındaki siyasi ilişkilerin devam etmesi durumunda, bu ticari artışın sürdürülebilir olacağını öngörmüştür.

Kınık (2022) çalışmasında, Türkiye ile Katar arasındaki ilişkilerin son yıllarda çok boyutlu dış politika anlayışı çerçevesinde kapsamlı bir stratejik ortaklığa dönüştüğü sonucuna ulaşılmıştır. İki ülke arasındaki ilişkilerin derinleşmesine ve kurumsallaşmasına en büyük katkının Yüksek Stratejik Komite Toplantıları olduğunu belirtmiştir. Türkiye'nin Katar ile kurduğu ilişkiler, siyasi, ekonomik, askeri ve kültürel iş birliği alanlarında çeşitlendiği ve iki ülke arasındaki dayanışmayı pekiştirdiği; Türkiye'nin, bölgesel krizler karşısında Katar'a verdiği destek, bu ilişkilerin sürdürülebilirliğine ve daha da güçlenmesine olanak tanıdığı vurgulanmıştır.

Boyras (2023) çalışmasında, Türkiye ile Katar arasındaki ilişkilerin, bölgesel güç dengeleri ve uluslararası sistemin etkileri çerçevesinde şekillendiği ve bu sürecin iki ülke arasında stratejik bir ittifakın doğmasına zemin hazırladığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada, Neo-klasik realizm teorisinin sunduğu çerçeve ile yapılan analizler, özellikle her iki ülkenin birbirini tamamlayan güç unsurlarına (Türkiye'nin askeri, teknolojik ve diplomatik gücü; Katar'ın finansal kaynakları ve yumuşak güç kapasitesi) dayandığını göstermektedir. Ayrıca liderlerin kişisel ilişkilerinin ve bölgesel tehdit algılarının bu ittifakın güçlenmesinde önemli rol oynadığını belirtmiştir.

Kaya (2024) çalışmasında, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerde izlediği çok boyutlu dış politika yaklaşımının, bölgesel ve küresel güç dengeleri üzerindeki etkilerini değerlendirmiştir. Çalışma, Türkiye'nin ekonomik ve diplomatik ilişkilerini güçlendirmek amacıyla çok taraflı iş birliği süreçlerine aktif katılım sağladığını ve bu çerçevede bölgesel barışa katkıda bulunmayı hedeflediğini

ortaya koymuştur. Ayrıca çalışma, Türkiye'nin enerji koridoru rolü ve uluslararası sistemde artan stratejik öneminin, dış politika yapım süreçlerini şekillendirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Miller (2024) çalışmasında, Türkiye-Katar ilişkilerinin 2017 Körfez Krizi sırasında derinleştiği ve bu dönemin iki ülke arasında stratejik bir ortaklık olarak değerlendirilebileceği sonucuna ulaşmıştır. Türkiye'nin Katar'a verdiği hızlı askeri ve diplomatik destek, Katar'ın abluka koşullarında ekonomik ve siyasi egemenliğini korumasına katkı sağlamış; iki ülkenin ortak çıkarları doğrultusunda bölgesel istikrarı destekleyen bir iş birliğini güçlendirmiştir. Çalışmada, küçük devletlerin büyük güçlerden türevsel güç elde etme kapasitelerinin, kriz dönemlerinde bölgesel ve uluslararası denklemlerde etkili bir araç olabileceğini vurgulanmıştır.

Türkiye ve Katar, ortak çıkarlara sahip olup, bu durum askeri ve ekonomik iş birliğinin artmasına ve Katarlılar için Türkiye'de yatırım fırsatlarının çoğalmasına yol açmıştır (Uzman, 2019). Bu çalışma, Türkiye ve Katar arasındaki stratejik ortaklığın tarihsel gelişimini ve bölgesel etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, özellikle iki ülkenin siyasi, ekonomik ve askeri iş birliklerinin nasıl şekillendiğini ve bu ortaklığın Ortadoğu'daki güç dengelerine ve bölgesel politikalara nasıl yansıdığını analiz etmeyi hedeflemektedir. Çalışmanın bulgularının, akademik alanda uluslararası ilişkiler alanı ve politika yapıcılar için önemli bir referans oluşturacağı değerlendirilmektedir.

İki ülkenin özellikle Arap Baharı sonrası süreçte iki ülkenin birbirini tamamlayan dış politikaları, bölgesel çatışmalar ve krizler karşısında sergiledikleri dayanışma bu ilişkilerin önemini artırmıştır. Ekonomik ve askeri iş birliği alanındaki somut projeler, bu stratejik ortaklığı derinleştirmiştir. Örneğin, Katar'ın 2016 darbe girişimi sonrası Türkiye'ye verdiği ekonomik destek ve iki ülke arasında imzalanan SWAP anlaşmaları, karşılıklı güvenin ve dayanışmanın açık göstergelerinden biridir. Bu kapsamda çalışmada aşağıdaki sorulara da cevap aranacaktır.

1. Türkiye-Katar ilişkileri hangi tarihsel dinamikler üzerine kurulmuştur?
2. Stratejik ortaklık çerçevesinde hangi alanlarda iş birliği yapılmaktadır?
3. Türkiye-Katar ilişkilerinin bölgesel güç dengelerine etkileri nelerdir?
4. Bu ilişkinin Ortadoğu'daki krizlerdeki rolü nasıl değerlendirilebilir?

Türkiye ve Katar arasındaki stratejik ortaklık, sadece iki ülkenin çıkarlarına hizmet eden bir ilişki olmaktan öte, bölgesel ve küresel düzeyde önemli etkiler yaratan bir iş birliği modeli sunmaktadır. Ortadoğu'da siyasi istikrarsızlık ve güç mücadelelerinin yoğun olduğu bir dönemde, bu iki ülkenin ilişkisi, bölgedeki ittifak dinamiklerini yeniden şekillendiren önemli bir unsur haline gelmiştir. Özellikle Katar'ın 2017 yılında maruz kaldığı ambargo sürecinde Türkiye'nin sağladığı destek, bu ilişkinin karşılıklı dayanışma ve güven esasına dayandığını göstermiştir. Bu bağlamda, Türkiye-Katar

ortaklığı, yalnızca bir ikili ilişki değil, aynı zamanda bölgesel krizlerin yönetiminde yeni bir yaklaşımı temsil ettiği şeklinde yorumlanabilir.

Çalışma, Tarihsel Arka Plan, Ekonomik, Askeri ve Enerji Alanlarındaki İş Birliğinin Bölgesel Etkileri ve Türkiye-Katar Ortaklığının Bölgesel Etkileri ve Gelecek Perspektifleri başlıkları ile konu detaylandırılmış olup sonuç bölümüyle tamamlanmıştır.

Tarihsel Arka Plan

İlişkilerin Tarihsel Gelişimi

Osmanlı İmparatorluğu arşivlerinde yer alan belgeler incelendiğinde, bölgeye ilişkin en eski kayıtların 1555 yılına ait olduğu görülmektedir. Bu belgelerde, bölgenin ticari açıdan önemli bir merkez olduğuna dair ifadeler yer almaktadır. 1555 yılına ait belgelerde, bölgeyi yöneten Şeyh Muhammed b. Sultan b. Müsellem ve halkının yaklaşık 1000 gemiyle ticaretle uğraştığı belirtilmektedir (Kurşun, 2002).

Katar bölgesindeki Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk egemenliği, 1871 yılında başlamıştır. Ancak dünya siyasi tarihi açısından önemli bir dönüm noktası olan I. Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle Osmanlı, Arap Yarımadası'ndan çekilmek zorunda kalmıştır. Bu durumu fırsat bilen Birleşik Krallık, klasik sömürge stratejisini burada da uygulamıştır. 1916 yılında Katar ile Birleşik Krallık arasında yapılan anlaşma doğrultusunda, Katar Emirliği'nin savunma ve dış ilişkiler gibi konularını Birleşik Krallık üstlenmiştir. Yaklaşık 55 yıl süren bu yönetim, 1971 yılında Birleşik Krallık'ın bölgeden çekilmesiyle sona ermiştir. Aynı yıl, Katar Emirliği bağımsızlığını ilan etmiştir (TTO, 2018, s. 6).

Osmanlı İmparatorluğu ile Katar arasındaki ilişkiler incelendiğinde, Katar'ın bir dönem Osmanlı toprakları içerisinde yer aldığı görülmektedir. İki ülke arasındaki ilişkilerin başlangıcı, Osmanlı'nın gücünü kaybetmeye başladığı dönemde, İngilizlerin Katar'ın da bulunduğu bölgeye müdahalesiyle şekillenmiştir. İngiliz baskısı nedeniyle Osmanlı, Katar'daki askerlerini geri çekmek zorunda kalmış ve böylece Katar Osmanlı topraklarından ayrılmıştır. Osmanlı ile Katar arasındaki ilişkilerin kesilmesinin ardından, bu bağlar Türkiye Cumhuriyeti döneminde, 1979 yılında yeniden tesis edilmeye başlanmıştır (Kurşun, 2019).

Tarihsel olarak bakıldığında Türkiye ile Katar arasındaki siyasi, askeri, ekonomik, kültürel ve medya alanlarındaki yakınlaşma, bağımsız ve birbirine bağlı unsurların bir araya getirdiği sonuçlardan kaynaklanmaktadır. Türkiye (Osmanlı İmparatorluğu) ile Katar arasındaki ilişkileri değerlendirirken 1871-1916 yılları arasındaki dönem ve sonrasında günümüze kadar olan gelişimi dikkate almak

önemlidir. Katar, Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasına kadar İngilizlerle bir antlaşma imzalamayan tek ülke olmuştur. Osmanlı Devleti ile dönemin Katar şeyhi Casim Al Sani ve babası Muhammed bin Sani arasında 1871 yılında başlayan olumlu ilişkiler, İngilizlerle savunma ittifakı imzalanana kadar, yani 1916 yılına kadar devam etmiştir. Ancak 1916'dan 1971 yılına kadar İngiliz mandası altındaki Katar, bölgesel bağlarını geliştirme konusunda engellerle karşılaşmıştır. Katar'ın bağımsızlığını kazandığı 1971 yılından itibaren, özellikle 1995 yılındaki yeni yönetimle, ilişkiler daha etkin bir düzeye taşınmıştır. Sovyetler Birliği'nin dağılması ve küresel düzenin tek kutuplu bir yapıya dönüşmesiyle, devletler yeni koşullara uyum sağlayarak politikalarını şekillendirmiş ve bölge ülkeleriyle ilişkilerini yeniden düzenlemiştir (Kurşun, 2019). Türkiye ile Katar arasındaki diplomatik ilişkiler, 1972'de Katar'ın bağımsızlığını kazanmasının ardından kurulmuştur. Ancak iki ülke arasındaki ilişkiler, uzun bir süre boyunca sınırlı düzeyde kalmıştır. Soğuk Savaş döneminde Türkiye'nin öncelikleri daha çok Batı ittifakı ve NATO üyeliği üzerine odaklanırken Katar gibi Körfez ülkeleriyle ilişkiler arka planda kalmıştır.

1979 yılında Ankara ve Doha'da karşılıklı büyükelçiliklerin açılmasıyla Türkiye-Katar ilişkileri resmi olarak başlamış; ancak 2000'li yıllara kadar ikili ilişkilerde kayda değer bir ilerleme sağlanamamıştır (Yetim ve Akcan, 2020, s. 26). Bununla birlikte 1990'lı yıllarda ise Körfez Savaşı sonrası Türkiye'nin Ortadoğu ile ilişkilerini güçlendirme çabaları çerçevesinde Katar ile de ilişkilerde bir ısınma görülmeye başlamıştır.

Küçük bir ülke olmasına rağmen, Katar uluslararası alanda etkili bir aktör olarak öne çıkmış ve yaklaşık 400 yıl Osmanlı egemenliğinde kaldıktan sonra 1971'de bağımsızlığını kazanarak petrol ve doğalgaz zenginliği sayesinde ekonomik olarak güçlenmiştir. Arap Baharı sonrasında, bölge ülkelerinden farklılaşan bir dış politika izleyen Katar, Türkiye ile ilişkilerini 2000'li yıllarda artırmış ve paralel politikalar izleyerek bu ilişkileri daha da güçlendirmiştir (Yıldırım, 2021). Ancak asıl dönüm noktası, 2000'li yıllarda Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) iktidarının dış politika önceliklerini değiştirmesiyle ortaya çıkmıştır. AK Parti'nin Ortadoğu'ya yönelik daha aktif ve çok boyutlu dış politika anlayışı, Türkiye'nin Katar ile ilişkilerinde de yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur.

İki ülke arasındaki ilişkiler özellikle 2000'li yıllardan itibaren belirgin bir ivme kazanmıştır. 2001 yılında Katar Emiri Hamad bin Halife el Sani'nin Türkiye'ye yaptığı resmi ziyaret, iki ülke arasındaki iş birliğinin temellerini atmıştır (FokusPlus, 2024). Türkiye-Katar ilişkilerindeki bu dönem, Türkiye'de AK Parti'nin iktidara gelmesinin yanında Katar'da Hamad bin Halife Al Sani'nin yönetimi ele geçirmesiyle hızlanmıştır. Arap Baharı sonrasında Katar ve Türkiye, Müslüman Kardeşler gibi faktörlerin etkisiyle benzer dış politika eksenlerinde hareket etmiş ve ortak hedefler

doğrultusunda ilişkilerini derinleştirmiştir. Özellikle Katar'ın Arap Baharı sonrasındaki dış politikası, Türkiye'nin Orta Doğu'da izlediği politikalarla büyük ölçüde uyum göstermiştir (Akkaya ve El-Rantisi, 2015, s. 9).

2000'li yıllardan itibaren Türk dış politikasında Ortadoğu'ya yönelik yaklaşım değişmeye başlamış ve Türkiye, bölge ülkeleriyle etkileşimlerini artırma fırsatı elde etmiştir. Bu süreçte, Türkiye'nin Ortadoğu'da en yoğun ilişki kurduğu ülke Katar olmuştur. Arap Baharı süreciyle iki ülkenin bölgesel politikalarda uyum sağlaması, ilişkilerin gelişmesinde temel bir faktör olarak öne çıkmış, özellikle 2014 yılından itibaren bu uyum, farklı alanlarda somut iş birliğiyle kendini göstermiştir (Muriç, 2020, s. 1). Türkiye ile Katar arasındaki ilişkiler, özellikle enerji, savunma, ekonomi, diplomasi ve kültürel iş birliği alanlarında belirginleşmiştir. Katar, Türkiye'nin enerji güvenliğinde önemli bir stratejik ortağı haline gelirken, iki ülke arasında sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG) tedariki ve enerji projelerine yönelik iş birlikleri geliştirilmiştir. Savunma alanında ise 2014 yılında imzalanan anlaşmalar çerçevesinde Katar'da Türk askeri üssü kurulmuş ve iki ülke arasında askeri eğitim ve ortak tatbikatlar gibi kapsamlı iş birlikleri gerçekleştirilmiştir. Ekonomi alanında karşılıklı yatırımlar ve ticaret hacminin artışı dikkat çekerken diplomasi ve kültürel ilişkilerde de yoğun bir etkileşim sağlanmıştır. Bu alanlardaki somut iş birlikleri, iki ülkenin bölgesel politikalarındaki uyumunu güçlendirmiştir.

Bölgesel sistemin Türkiye ve Katar üzerindeki baskıları, iki ülkeyi yakınlaştıran önemli bir faktör olmuştur. Suudi Arabistan, Mısır, Bahreyn ve BAEGibi bölgesel aktörlerin ortak bir stratejiyle Türkiye ve Katar üzerinde nüfuz kurma girişimleri, bu yakınlaşmayı tetiklemiştir. Ayrıca Türkiye ve Katar arasında rekabetin veya sınır komşuluğunun bulunmaması, iş birliğini kolaylaştırmıştır. Katar'da Emir Hamad bin Halife Al Sani'nin yönetimi oğlu Tamim bin Hamad Al Sani'ye devretmesi ve Türkiye'de Recep Tayyip Erdoğan'ın cumhurbaşkanı olarak göreve başlaması, iki ülkede karar alma süreçlerini hızlandırmıştır. Erdoğan ve Al Sani'nin kişisel ilişkilerinin güçlü olması da Ankara ve Doha arasındaki ilişkilerin stratejik müttefikliğe dönüşmesine olumlu katkı sağlamıştır. Ek olarak Türkiye'nin askeri, teknolojik ve diplomatik gücü, Katar'ın ise finansal ve yumuşak gücü birbirini tamamlamış ve ilişkilerin derinleşmesine olanak tanımıştır (Boyraz, 2023, s. 269).

Abdullah Gül cumhurbaşkanlığı döneminde Katar'ı 2008 yılında bir kez ziyaret etmiştir. Aynı dönemde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 2005 ve 2008 ve 2010 yıllarında ise 3 kez Katar'ı ziyaret ettiği görülmektedir. Katar emiri Şeyh Hamad ise 2009 yılında Türkiye'yi ziyaret etmiştir (Berdibek, 2016, s. 82). Bu ziyaret trafiği, Türkiye ile Katar arasındaki diplomatik ilişkilerin 2000'li yıllarda yoğunluk kazandığını ve karşılıklı temasların önemini vurgulamaktadır. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Katar'a gerçekleştirdiği ziyaretler,

Türkiye'nin Ortadoğu politikalarında Katar'ı stratejik bir ortak olarak konumlandırma çabasını göstermektedir. Aynı şekilde, Katar Emiri Şeyh Hamad'ın Türkiye'yi ziyareti, Katar'ın da Türkiye ile olan ilişkilerini güçlendirmeye yönelik bir irade sergilediğini ortaya koymaktadır. Bu durum, her iki ülkenin de karşılıklı çıkarları doğrultusunda ekonomik, siyasi ve diplomatik bağlarını derinleştirme niyetini yansıtmaktadır. Ziyaretlerin yoğunluğu, özellikle bölgesel ve uluslararası krizlerin çözümünde ortak bir duruş geliştirme ve stratejik iş birliği alanlarını çeşitlendirme hedefini de işaret etmektedir.

Tüm bu olumlu gelişmelere rağmen Arap Baharı'nın etkisiyle Orta Doğu'da istikrar bozulmuş, yönetimler zor duruma düşmüş ve iç çatışmalar ile savaşlar yaygın hale gelmiştir. Bu ortamda, 5 Haziran 2017 tarihinde Suudi Arabistan'ın liderliğinde Mısır, BAE ve Bahreyn'in de dâhil olduğu Arap ülkeleri, Katar ile tüm diplomatik ilişkilerini kesmiş ve ticari ilişkilerini durdurduklarını açıklamışlardır (Dirigöz, 2017, s. 29). Bu blok ülkeleri, Katar'ı terörizme destek vermekle suçlamış ve Katar vatandaşlarına 14 gün içinde ülkelerini terk etmelerini talep etmiş, ayrıca hava sahası, kara sınırları ve deniz limanlarını Katar'a kapatmıştır (Abu Sulaib, 2017, s. 33).

Türkiye-Katar ilişkileri açısından önemli bir dönüm noktası ise 19 Aralık 2014 tarihinde Ankara'da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Katar Emiri Şeyh Tamim arasında imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Katar Devleti Arasında Yüksek Stratejik Komite Kurulmasına İlişkin Ortak Mutabakat" anlaşmasıdır. Bu anlaşma kapsamında kurulan Yüksek Stratejik Komite, 2015'ten 2021'e kadar yedi toplantı gerçekleştirmiş ve turizm, sağlık, kültür, yatırım, akademik iş birliği, savunma, ekonomi ve enerji gibi birçok alanda yaklaşık 70 anlaşmaya imza atmıştır. Bu durum, Türkiye ile Katar arasındaki iş birliğinin çok boyutlu ve kapsamlı bir yapıya sahip olduğunu açıkça göstermektedir (Kınık, 2022, s. 30).

AK Parti'nin 2002 yılında iktidara gelmesinin olumlu bir diğer yönü de genel olarak Körfez ve özelde Türkiye-Katar ilişkileri açısından olumlu sonuçlar doğurmuştur. Arap Baharı'nın başlamasıyla birlikte Ankara-Doha hattındaki ilişkiler, yüksek ticaret ve yatırım hacmiyle ekonomik ve askeri iş birliği seviyesine ulaşmıştır. Bu süreçte, 2017 yılında Katar'da bir Türk askeri üssünün kurulması, iki ülkenin tek bir blok oluşturma potansiyelini gündeme getirmiş ve bu bloğun doğası, hedefleri, yönü ve geleceği hakkında çeşitli sorular ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, iki ülke arasındaki ilişki, karşılıklı bağımlılığa dayalı bir temele oturmuş ve bu bağlamda neoklasik realizm teorisi çerçevesinde farklı güçlerle dengeli ilişkiler kurulması hedeflenmiştir (Verdixanov, 2024, s. 159).

Türkiye-Katar ilişkilerinin güçlendirilmesinde ve gelişiminde Türkiye'nin Irak politikası önemli bir rol oynamıştır. Türkiye'nin Saddam Hüseyin rejimiyle ittifak kurmaktan kaçınarak, süper güçlere karşı kendi çıkarlarını bağımsız bir şekilde savunması, Türk diplomasisinin bu bölgede etkili bir

dönüm noktası olarak görülmüştür. Irak'a karşı bir tampon bölge rolü üstlenen Türkiye, Irak Savaşı'na katılmayı kabul etmeden önce ABD'den 6 milyar dolar hibe ve 34 milyar dolar borç garantisi talep etmiştir. Ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) bu teklifi reddetmesi, ABD ilişkileri ve bölge halklarının Türkiye'ye bakış açısı açısından kritik bir dönüm noktası olmuştur (Jabbour, 2019, s. 148).

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ile Katar Dışişleri Bakanlığı arasında başlayan ikili ve siyasi istişarelerin resmîyet kazandığı tarih her ne kadar 4 Ekim 2018 olsa da, iki ülke arasındaki ilk temaslar, 2014 yılında gerçekleştirilen ve devlet başkanlarının katılımıyla düzenlenen iş birliği toplantısı olarak kabul edilmektedir. Bu süreçte, istişare toplantılarının düzenli bir şekilde devam ettiği ve 2015 yılında Doha'da, 2016 yılında Trabzon'da, 2017 yılında Doha'da, 2018 yılında İstanbul'da ve son olarak 2019 yılında yeniden Doha'da devlet başkanları nezaretinde gerçekleştirildiği görülmektedir (mfa.gov.tr, 15.06.2020).

İki ülke arasındaki ilişkiler, bölgesel krizler sırasında daha da pekişmiştir. Örneğin, 2017 yılında Katar'a uygulanan ambargo sırasında Türkiye'nin Katar'a verdiği destek, iki ülke arasındaki stratejik ortaklığın derinliğini göstermiştir (Kriter, 2022). Türkiye ile Katar arasındaki ilişki, yıllar içinde siyasi, ekonomik ve kültürel faktörlerin dinamik bir etkileşimiyle önemli ölçüde gelişmiştir. Türkiye'nin Orta Doğu'daki stratejik konumu ve artan etkisi, son yıllarda Katar ile olan ilişkilerinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Türkiye'nin hem Avrupa hem Asya kıtalarını kapsayan jeostratejik konumu, uzun zamandır dış politikası ve bölgesel etkisinde önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir. Bu avantajlı pozisyon, Türkiye'nin Orta Doğu'da, özellikle Katar ile olan ilişkilerinde, önemli bir rol oynamasını sağlamıştır. Ülkenin Hazar Denizi, Karadeniz ve Akdeniz'e yakınlığı ile Boğazlar üzerindeki kontrolü, bölgedeki stratejik önemini daha da pekiştirmiştir. Osmanlı sonrası miras da Türkiye'nin Orta Doğu'ya yönelik dış politikasında, Katar ile olan ilişkilerini içeren önemli bir faktör olmuştur. Türkiye'nin tarihsel bağları ve bölgeyle olan kültürel yakınlıkları, diplomatik girişimleri ve bölgedeki dış politika davranışları için bir temel oluşturmuştur. Son yıllarda Türkiye'nin Körfez bölgesindeki güvenlik rolü ve Katar ile olan ilişkileri artan bir ilgi görmüştür. Türkiye'nin bu bölgedeki varlığı, etkisini artırma, ekonomik çıkarlarını koruma ve bölgesel istikrarı sağlama arzusu gibi çeşitli faktörler tarafından yönlendirilmiştir (Banisalamah ve Al-Hamadi, 2023).

Türkiye ve Katar son derece samimi ilişkiler geliştirmiş ve birçok bölgesel meselede dış politikalarını uyumlu hale getirmiştir. 2017 Körfez krizinde, maddi kayıplara uğrama ve abluka altındaki ülkelerle ilişkilerden fedakârlık etme riskine rağmen Türkiye hızla Katar'ın desteğine geldi ve Doha'nın fiziksel ve siyasi izolasyonunu hafifletti. Bu durum, Türkiye'nin Katar'a yönelik dış politikasında fikirselsel

unsurların ve normların ne kadar önemli bir rol oynadığını ve bölgesel güvenlik ve Sünniler arası anlaşmazlıklar üzerinde daha geniş etkileri olduğunu vurguluyor. Türkiye'nin Katar'a yönelik dış politikasının düşünsel boyutları, Ankara'nın AK Parti'nin iktidarı dönemindeki resmi söylemine yansıyan Türk ulusal rol kavramlarına bakıldığında özellikle belirgindir(Battaloğlu, 2021).

Katar ve Türkiye arasındaki ilişkiler, Türkiye'nin yumuşak güç odaklı idealist bir dış politikadan sert güç temelli daha gerçekçi bir stratejiye geçişine paralel olarak gelişmiştir. Arap ayaklanmaları, iki ülkenin çıkarlar, değerler ve ideolojilerinde yüksek düzeyde uyum sağlamasını sağlarken güvenlik ortamındaki değişim ve konvansiyonel olmayan tehditler ilişkileri derinleştirmiştir. Erdoğan döneminde artan özgüvenle Türkiye, Orta Doğu'da, özellikle Körfez'de daha iddialı bir tutum sergilemiş, Katar'da askeri güç konuşlandırarak sert güç kullanım kapasitesini göstermiştir. Bu hamle, Suudi liderliğindeki bloğun askeri tırmanışını engellemede önemli bir rol oynamış ve Türkiye'nin Körfez'deki stratejik kazanımlarını güçlendirmiştir (Bakır, 2019). Katar ve Türkiye arasındaki ilişkiler, Arap ayaklanmalarıyla artan uyumun yanı sıra Türkiye'nin sert güç politikaları ve stratejik hamleleriyle Körfez'deki etkisini pekiştirmesiyle derinleşmiştir.

2010 Sonrası İlişkilerin Derinleşmesi

Türkiye-Katar ilişkilerinin tarihsel gelişimi, bölgesel dinamikler ve ortak çıkarlar tarafından şekillenmiştir. Arap Baharı sonrasında Türkiye'nin Katar ile ilişkileri güçlenirken, Suudi Arabistan ile olan ilişkileri kötüleşmiştir (Baskan, 2019). Ancak Suriye krizi, Türkiye, Katar ve Suudi Arabistan arasında Esad rejimine karşı iş birliği yapılmasına yol açarak bazı gerginliklerin hafifletilmesini sağlamıştır (Baskan, 2019). Türkiye ve Katar arasındaki ilişki, özellikle Orta Doğu'da karşılıklı ekonomik, diplomatik ve stratejik çıkarlar temelinde şekillenmektedir (Kayaoğlu, 2020). İki ülke arasındaki ittifak, değişen güç dengeleri ve jeopolitik faktörlerden etkilenmekte olup, siyasi, askeri, ekonomik, kültürel ve medya alanlarında uyum sergilemektedir (Verdikhanov, 2024). Bu ortaklığın, her iki ülkenin karmaşık bölgesel dinamiklerde yön bulmaya çalışması ve Orta Doğu'daki ortak hedeflerini sürdürmesi nedeniyle gelecekte daha da güçlenmesi beklenmektedir (Kayaoğlu, 2020; Verdikhanov, 2024).

Arap Ayaklanmaları'nın başlangıcından bu yana Türkiye ile Katar arasında artan ittifakı ve bu gelişmenin Körfez Bölgesi ve genişletilmiş Orta Doğu'daki bölgesel sistem üzerindeki çeşitli etkilerini analiz etmektir. Daha spesifik olarak, bu bölüm, Türkiye/Katar ittifakının yükselişinin ve 2010'lardaki Müslüman Kardeşler odaklı bölgesel stratejisinin, genişletilmiş Ortadoğu'da önceden var olan iki bölgesel blok, yani Suudi Arabistan liderliğindeki statükocu blok ve İran liderliğindeki

revizyonist blok arasında üçüncü bir bloğun ortaya çıkmasına yol açtığı argümanını sunuyor. Türkiye/Katar liderliğindeki üçüncü blok, alternatif bölgesel stratejisinde hem ılımlı hem de direniş unsurlarını içerdiğinden en iyi şekilde ılımlı direniş bloğu olarak tanımlanabilir. İlimli direniş bloğu 2013'ten bu yana birçok gerileme ve baskıyla karşı karşıya kalsa da Türkiye ve Katar, statükocu ve revizyonist bloklar arasındaki yerlerini korumaya ve alternatif bir bölgesel duruş benimsemeye devam ediyor (Yeşilyurt ve Yetim, 2020).

Çalışma, özellikle Arap Baharı sonrası Katar ve Türkiye arasında filizlenen yakınlaşmayı ve bunun Suudi Arabistan üzerindeki etkilerini inceledi. Arap Baharı'ndan sonra Ortadoğu, Türkiye-Katar ittifakının ve İslam dünyasına duydukları sempatinin ılımlı direniş bloğu olarak adlandırılan üçüncü bir blok oluşturduğu üç kutuplu bir yapı sergiledi (Afzal ve Yaseen, 2023).

2010 sonrası dönemde Türkiye-Katar ilişkileri daha da stratejik bir kazanmıştır. Bölgede Arap Baharı'nın patlak vermesiyle birlikte iki ülke, bölgesel gelişmelere benzer yaklaşımlar benimsemişlerdir. Özellikle Suriye İç Savaşı, Mısır'daki askeri darbe ve Libya'daki çatışmalar gibi konularda Türkiye ile Katar, benzer pozisyonlarda yer almışlardır. Her iki ülke de İslamcı hareketlere ve halk hareketlerine destek vermiş; Batı yanlısı ve otoriter rejimlere karşı mesafeli durmuşlardır. Bu siyasi uyum, ikili ilişkileri pekiştirmiştir.

2014 yılında Türkiye ile Katar arasında Yüksek Stratejik Komite kurulmuş ve bu komite aracılığıyla düzenli olarak üst düzey toplantılar gerçekleştirilmiştir. Bu süreç, iki ülke arasında hem siyasi hem de ekonomik ilişkilerin kurumsallaşmasına önemli katkılar sağlamıştır.

Katar Krizi ve Türkiye'nin Rolü

Katar Krizi, 5 Haziran 2017'de Suudi Arabistan, BAE, Bahreyn ve Mısır'ın Katar'a yönelik diplomatik ve ekonomik ambargo uygulamalarıyla patlak verdi. Bu ülkeler, Katar'ın terörizmi desteklediğini, İran ile yakın ilişkiler geliştirdiğini ve Müslüman Kardeşler gibi gruplara destek verdiğini iddia ederek, Katar'dan 13 maddelik bir talep listesi sundular (DW, 2023).

Suudi Arabistan, BAE ve Bahreyn, 5 Mart 2014 tarihinde Katar'daki büyükelçilerini geri çekmiştir. Bu ülkelerin yaptığı açıklamaya göre, Doha'nın güvenlik anlaşmasını imzalamasına rağmen bu anlaşmaya uygun hareket etmemesi bu kararın gerekçesi olarak gösterilmiştir. Sekiz ay süren bir diplomatik kriz ve Kuveyt'in arabuluculuk çabalarının ardından 16 Kasım 2014 tarihinde "Riyad Ek Anlaşması"nın imzalanmasıyla birlikte büyükelçilerin görevlerine geri döndüğü açıklanmıştır (Alrantisi, 2021, s. 182).

Suudi Arabistan liderliğindeki Körfez koalisyonu ülkesi, Haziran 2017'nin başlarında Katar ile diplomatik ilişkilerini eş zamanlı olarak kesti. Bu eylem, Suudi Arabistan'ın Katar'ı Müslüman Kardeşler ve Hamas gibi çeşitli İslami muhalif örgütlere yakınlığı ve İran'la ikili eğilimleri suçlamasından kaynaklandı. Bu kızgınlık, Katar topraklarına karşı kara, deniz ve hava ablukasının başlatılmasıyla devam etti. Katar suçlamaları reddetti ve Arap koalisyonunun eylemlerini dış politikasına karşı bir müdahale olarak gördü. Buna ek olarak, Katar'ın müttefiki olarak Türkiye, başlangıçta diplomatik krize tarafsız bir şekilde yanıt verdi ve arabuluculuk çabalarını ortaya koydu. Ancak bu çabalar Körfez koalisyonunun sabotajları nedeniyle başarısız oldu. Türkiye daha sonra ablukayı kınadı ve hemen Katar'a asker konuşlandırılmasını hızlandırmak için askeri bir anlaşma imzaladı (Fatunnisa, 2020). Türkiye, krizin başından itibaren Katar'ın yanında yer aldı ve çeşitli destekler sundu. Türkiye, Katar'a gıda ve diğer temel ihtiyaç maddelerinin sevkiyatını düzenleyerek, ablukanın etkilerini hafifletmeye çalıştı. Ayrıca, Türkiye'nin Katar'da bir askeri üssü bulunuyordu ve bu üssün kapatılması talebi, Türkiye'nin bölgedeki stratejik varlığını doğrudan etkiliyordu. Kriz sürecinde Türkiye, aynı zamanda arabuluculuk rolü üstlendi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Suudi Arabistan Kralı Selman ile telefon görüşmeleri yaparak, sorunun barışçıl yollarla çözülmesini arzu ettiğini belirtti. Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ise bölge ülkeleriyle yoğun temaslarda bulunarak, diyalog ve uzlaşma çağrısında bulundu (DW, 2023).

2017 yılında Katar'a uygulanan ambargo sırasında Türkiye'nin verdiği destek, iki ülke arasındaki ilişkilerin güçlenmesinde belirleyici bir rol oynamıştır. TBMM'de kabul edilen savunma iş birliği anlaşmaları kapsamında Türk askerinin Katar'da konuşlanması sağlanmış ve 2017'de Doha'daki Türk üssüne asker ve zırhlı araç sevkiyatı gerçekleştirilmiştir. Aralık 2017'de "Katar-Türk Birleşik Müşterek Kuvvet Komutanlığı" adını alan üs, 2019 yılında "Halid Bin Velid Kışlası" ile genişletilmiştir. Türkiye'nin bu desteği, abluka uygulayan ülkelerin tepkisine yol açsa da Türkiye-Katar ortaklığını güçlendirmiş ve ilişkilerin kurumsallaşmasına zemin hazırlamıştır.

Türkiye-Katar ilişkilerinin bir diğer önemli aşaması, 2017 yılında yaşanan Körfez Krizi ile ortaya çıkmıştır. Suudi Arabistan, BAE, Bahreyn ve Mısır, Katar'a karşı bir diplomatik ve ekonomik abluka başlatmış, Katar'ı terörizme destek vermekle suçlamışlardır. Bu abluka, Katar'ı ciddi bir krizle karşı karşıya bırakmışken Türkiye, Katar'ın yanında yer alarak ekonomik, siyasi ve askeri destek sağlamıştır.

Bu dönemde Türkiye, Katar'a gıda ve temel ihtiyaç maddeleri tedarik ederek krizin etkilerini hafifletmiştir. Ayrıca Türkiye ile Katar arasında 2014'te imzalanan savunma iş birliği anlaşması çerçevesinde Türk askeri birlikleri Katar'da konuşlandırılmış ve bu durum Katar'ın güvenliği

açısından önemli bir adım olmuştur. Türkiye'nin Katar'a bu açık desteği, iki ülke arasındaki stratejik iş birliğinin en somut örneklerinden biri olarak kaydedilmiştir.

Katar'ın İran ve Türkiye ile geliştirdiği üçlü ilişkilerin ablukanın hem nedeni hem de sonucu olduğunu gösteriyor. İran hükümeti, bölgesel bir rakip olan Suudi Arabistan'a karşı konumunu güçlendirmek için KİK içindeki bölgesel bir çatlaktan yararlanarak jeopolitik pragmatizmini sergiledi ve ABD ile artan gerilimler ve sıkılaştıran bir yaptırım rejimi karşısında hükümetine jeopolitik desteği destekledi. Türkiye, Orta Doğu'da dürüst bir arabulucu olarak kendini temsil etmesini sağlamlaştırmak için ablukadan yararlandı. Bu nedenle Katar, Türkiye ve İran arasında daha güçlü üçlü ilişkilerin ortaya çıkması, Suudi liderliğindeki ablukanın beklenmedik bir sonucuna işaret etmektedir (Riggs, 2020).

Katar, Suudi Arabistan, BAE, Bahreyn ve Mısır ile ekonomik ve siyasi ilişkilerinin bozulmasının ardından Türkiye gibi daha uzak komşularıyla ilişkilerini güçlendiren bir politika benimsemiştir. Bu çerçevede, ambargoyu kınayan ve desteklemeyen Türkiye ve Kuveyt gibi ülkeler, Katar'a ihracatlarında önemli bir artış yaşamıştır (Al-Mal ve Saad, 2021). Türkiye'nin Katar'a ihracat verileri incelendiğinde, toplam ihracatın 2017'de 791 milyon dolardan 2019'da 1.29 milyar dolara yükseldiği görülmektedir (Comtrade, 2021). Katar'ın ambargo krizinde Türkiye'ye yönelmesi, iki ülke arasındaki ekonomik iş birliğini güçlendirmiş ve Türkiye'nin Katar'a ihracatında belirgin bir artış yaşanmasına olanak sağlamıştır.

Türkiye'nin Katar'a verdiği destek bölgesel dengeleri etkiledi. Türkiye hem ekonomik hem de askeri açıdan Katar'a yardım ederek, Suudi Arabistan ve BAE'nin bölgedeki etkisini sınırlamaya çalıştı. Bu durum, Türkiye'nin Ortadoğu'da dengeleyici bir güç olarak rolünü pekiştirdi (KADAM, 2023). Türkiye, Katar Krizi'nde hem destekleyici hem de arabulucu bir rol üstlenerek bölgesel istikrarın korunmasına katkıda bulunmuştur.

Ekonomik, Askeri ve Enerji Alanlarındaki İş Birliğinin Bölgesel Etkileri

Türkiye-Katar ilişkilerinin son yıllarda özellikle stratejik ve ekonomik alanlarda kayda değer bir ilerleme gösterdiği anlaşılmaktadır. Özellikle 2017 Körfez Krizi sonrasında iki ülke arasındaki bağlar güçlenmiş, Türkiye'nin Katar'a verdiği hızlı ve güçlü destek, sağlam bir ortaklığın temelini oluşturmuştur. Türkiye'nin Katar'da askeri üs kurması ve iki ülke arasında gerçekleştirilen SWAP anlaşmaları, ilişkilerin stratejik düzeyde kurumsallaştığını ortaya koymaktadır. Ekonomik anlamda, Katar'ın 2013'ten itibaren Türkiye'ye yaptığı yatırımların finans, medya ve inşaat gibi sektörlerde yoğunlaşarak artış göstermesi dikkat çekmektedir. Ayrıca Türkiye'nin Katar'dan LNG ithalatı gibi enerji alanındaki iş birlikleri, ticari bağların çeşitlenmesine önemli katkılar sağlamıştır. Küresel ve

bölgesel krizler sırasında Türkiye'nin Katar'a yönelik tutumu, Katar'ın uluslararası alanda yalnız bırakılmamasını sağlamış ve dayanışmayı pekiştirmiştir. Genel olarak iki ülke arasındaki ilişkiler ekonomik, askeri ve diplomatik alanlarda derinleşerek, uzun vadeli bir iş birliği potansiyelini işaret etmektedir. Ancak ticaret hacminin düşük seviyelerde seyretmesi ve bazı yatırımların sınırlı kalması, bu ilişkilerin daha da geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Özellikle teknoloji ve eğitim gibi yeni iş birliği alanlarının değerlendirilmesi, Türkiye-Katar ilişkilerinin daha güçlü bir temele oturmasına önemli katkılar sağlayabilir (Verdixanov, 2024). Türkiye-Katar ilişkileri, stratejik ve ekonomik iş birliğinin derinleşmesiyle uzun vadeli bir ortaklık potansiyeli taşıırken, ticaret hacmini artırmak ve yeni iş birliği alanlarını değerlendirmek, ilişkilerin daha güçlü bir temele oturmasını sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Ekonomik İşbirliği ve Yatırımlar

Türkiye ile yaşanan stratejik ortaklık sonucu Katar, 2019 yılında Türkiye'nin ikinci en büyük dış yatırımcısı konumuna gelmiş ve Borsa İstanbul'dan hisse alımları ile diğer stratejik yatırımlarını artırmıştır. Özellikle finans, medya, gıda ve perakende sektörlerinde Türk şirketleriyle ortaklıklar kurmuştur (Ekonomist, 2023).

Türkiye-Katar ilişkilerinin en güçlü yönlerinden biri ekonomik iş birliği ve Katar'ın Türkiye'deki finansal yatırımlarıdır. Katar, Türkiye'nin finans sektöründen gayrimenkul ve enerji alanlarına kadar geniş bir yelpazede önemli yatırımlar yapmıştır. 2017 yılında yaşanan Katar Krizi sonrası Türkiye'nin Katar'a gösterdiği siyasi destek, iki ülkenin ekonomik ilişkilerinin daha da pekişmesine katkıda bulunmuştur. Özellikle Katar, Türk Lirası'nın değer kaybettiği dönemlerde yaptığı finansal desteklerle Türkiye'ye ekonomik anlamda stratejik bir güvence sunmuştur (Star, 2023). Katar, Türkiye'ye yaptığı yatırımlarla finans, inşaat ve enerji sektörlerinde iki ülke arasındaki ekonomik entegrasyonu güçlendirmiştir. Örneğin, Katar Yatırım Otoritesi'nin Borsa İstanbul'daki %10 hisse alımı, bu ilişkinin stratejik boyutunu gözler önüne sermektedir.

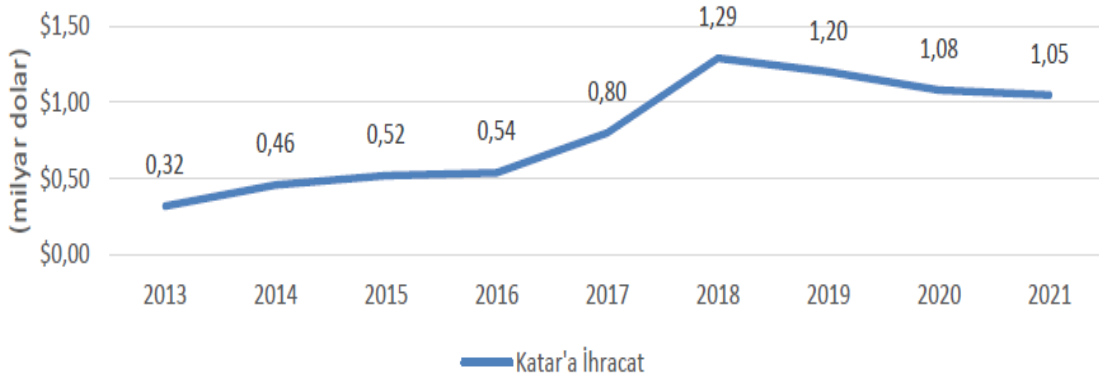
Katar'ın Türkiye'ye yaptığı yatırımlar, yalnızca iki ülke arasındaki ticareti artırmakla kalmamış, aynı zamanda Türkiye'nin Orta Doğu'daki stratejik önemini artırmış ve Katar'ın bölgedeki en güvenilir müttefiklerinden biri haline gelmesini sağlamıştır. Bu ekonomik iş birliği, iki ülkenin jeopolitik çıkarlarına yönelik önemli bir araç olarak ele alınmaktadır (Alrantisi, 2021). Katar'ın Türkiye'ye yaptığı yatırımlar, iki ülke arasındaki ekonomik bağımlılığı artırarak bölgesel güç dengelerinde stratejik bir araç haline gelmiştir.

Bunula birlikte Türkiye ile Katar arasındaki ekonomik ilişkiler, özellikle son yıllarda hızla artış göstermiştir. Katar, Türkiye'ye önemli miktarda doğrudan yatırım yaparken iki ülke arasındaki ticaret hacmi de istikrarlı bir şekilde artmıştır. 2023 itibarıyla Katar'ın Türkiye'deki yatırımlarının toplam değeri milyarlarca doları bulmuş, Türkiye'nin stratejik sektörlerine yapılan yatırımlar dikkat çekmiştir. Katar, özellikle bankacılık, enerji, inşaat ve turizm sektörlerinde önemli bir oyuncu haline gelmiştir. Türkiye'nin ekonomik zorluklarla karşı karşıya kaldığı dönemlerde Katar'ın sağladığı mali destek, Türkiye için kritik bir öneme sahip olmuştur.

Güncel olarak Türkiye ile Katar arasında inşaat, finans, ve enerji sektörlerinde gerçekleştirilen ortak projeler bu iş birliğinin temel taşlarından birini oluşturmaktadır. Örneğin; Katar'da faaliyet gösteren Türk firmalarının sayısı da giderek artmaktadır. Türk müteahhitlik firmaları, Katar'ın büyük altyapı projelerinde aktif rol oynamakta, özellikle 2022 FIFA Dünya Kupası hazırlıklarında önemli işler üstlenmişlerdir. Bu karşılıklı ekonomik bağımlılık, iki ülke arasındaki ilişkilerin temel taşlarından biri haline gelmiştir.

Türkiye'nin 2013-2021 yılları arasında Katar'a gerçekleştirdiği ihracat miktarları incelendiğinde (**Şekil 1**), 2017 yılında Katar'a uygulanan ambargo ve sonrasında ihracatta belirgin bir artış eğilimi gözlenmektedir. 2016 sonrası yükselişe geçen ihracat, 2018 yılında en yüksek seviyesine ulaşmış; ancak 2018-2021 yılları arasında azalan bir eğilimle devam etmiştir (Çalışkan ve Özden, 2022). Türkiye'nin 2013-2021 Yılları Arasında Katar'a İhracat Performansı Şekil 1'de gösterilmektedir.

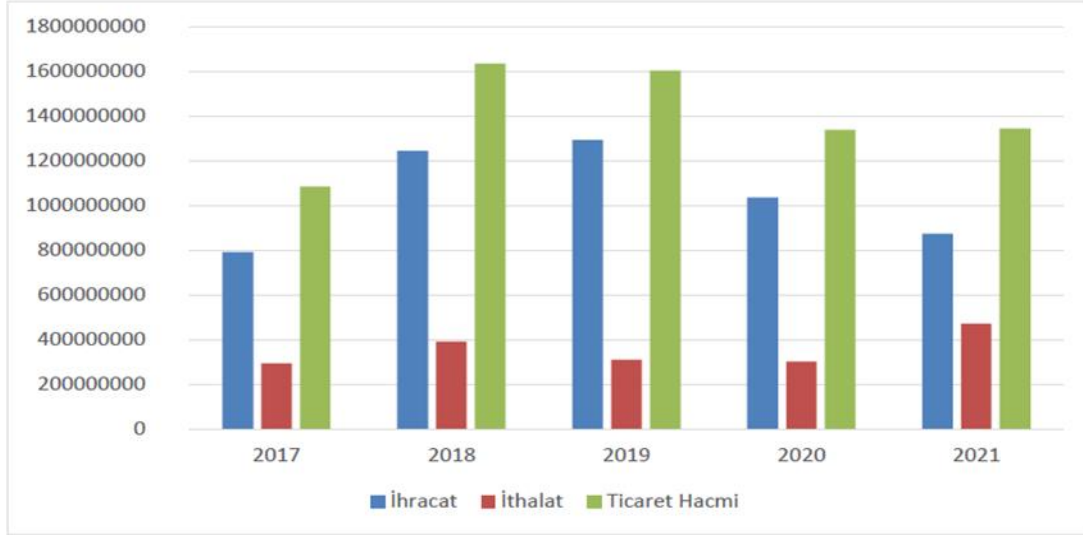
Şekil 1: Türkiye'nin 2013-2021 Yılları Arasında Katar'a İhracat Performansı **Kaynak:** (Comtrade, 2021).

2017 Körfez Krizi'nin Türkiye açısından en önemli ekonomik sonuçlarından biri, kriz öncesi 2016 yılında 540 milyon dolar olan Katar'a yönelik toplam ihracatın, 2018 yılında 1,29 milyar dolara

çıkarak tarihinin en yüksek seviyesine ulaşmasıdır. Bu artışın ardından Türkiye-Katar ticaret hacmi ortalama olarak yıllık 1 milyar dolar seviyelerinde kalmıştır. Bu rakam, Katar'ın 2017 Körfez Krizi dönemi ve sonrasında yıllık ortalama 30 milyar dolar olan ithalatının yaklaşık 1 milyar dolarının Türkiye'den gerçekleştirildiğini göstermektedir. Ayrıca bu ithalatın içinde orman ürünleri kalemlerinin ortalama 115 milyon dolarlık bir paya sahip olduğu görülmektedir (Comtrade, 2021). Bu durum Türkiye'nin Katar ile ekonomik ilişkilerini sürekli geliştirdiğini ve ihracatını artırma kapasitesine sahip olduğunu gösterse de 2018 sonrası düşüş, iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin daha fazla desteklenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu nedenle ihracatın sürdürülebilir şekilde artırılabilmesi için yeni sektörlerle odaklanmak ve ticari bağları güçlendirmek önem arz etmektedir.

Türkiye ile Katar arasındaki uzun vadeli dostluk ve iş birliği, hem iki ülkenin beklentileri hem de devletler düzeyinde hazırlanan stratejik planlar çerçevesinde şekillenmektedir. İki ülke arasındaki SWAP anlaşmalarının giderek artan rakamlarla genişletilmesi, bu planların somut bir yansımasıdır. Ayrıca savunma sanayii alanındaki ortaklıklar ve alım-satım işlemleri, Katar ve Türkiye arasında yoğun bir şekilde devam etmekte ve her iki ülkenin yetkilileri tarafından düzenli olarak duyurulmaktadır. Yetkili makamların açıklamaları, iki ülkenin güven esasına dayalı yoğun bir ekonomik iş birliği içinde olduğunu ve bu ortaklığın stratejik ve diplomatik düzeyde de sürekli geliştirildiğini ortaya koymaktadır. Türk firmalarının, Katar'daki sektörel yatırımları hızlandırarak ve iki ülke arasındaki güçlü dostluk bağlarından faydalanarak pazarda daha büyük bir pay elde etmeleri kritik bir fırsat olarak değerlendirilmektedir. Özellikle pandemi döneminde yaşanan küresel ekonomik çalkantılardan daha az etkilenmeyi hedefleyen Türk şirketleri, Katar ile tesis edilen bu dostluk sayesinde uluslararası alanda daha geniş bir pazar erişimi fırsatı yakalamıştır (Kayaoğlu, 2020, s. 473).

Bunula birlikte son yıllarda Türkiye ile Katar arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerde önemli bir ivme kazanıldığı gözlemlenmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2018 verilerine göre, iki ülke arasındaki ticaret hacmi 1,6 milyar doları aşarak zirveye ulaşmıştır. Ancak, 2018'den itibaren ticaret hacminde bir miktar düşüş yaşanmış olsa da Ekim 2021 itibarıyla iki ülke arasındaki ticaret hacmi 1,3 milyar doların üzerinde seyretmektedir. Bu rakamın 873,5 milyon doları ihracat, 470 milyon doları ise ithalat olarak kaydedilmiştir. Türkiye'nin Katar'a ihracatında elektrik ve inşaat ekipmanları ile mobilya dikkat çekerken, ithalatında işlenmemiş alüminyum, LNG ve plastik sanayi ürünleri öne çıkmaktadır (Dilek, 2020). İki ülke arasındaki 2017-2021 yılları arasında ticari ilişkilerin seyri Grafik 1'de gösterilmektedir.

Kaynak: TÜİK

Grafik 1: Türkiye – Katar İlişkilerinin ekonomik ve ticari ilişkilerinin 2017-2021 yılları arasındaki değişimi

Grafik 1 incelendiğinde 2017-2021 yılları arasında Türkiye ile Katar arasındaki ticaretin Türkiye lehine geliştiğini göstermektedir. Bu dönemde Türkiye'nin Katar'a ihracatı sürekli bir artış göstermiş, özellikle 2018 ve 2019 yıllarında ticaret hacmi zirve yapmıştır. 2020 yılında pandemiden kaynaklı bir düşüş görülse de 2021 yılında ihracat yeniden yükselerek ticaret hacmini artırmıştır. Genel olarak Türkiye'nin ihracat odaklı bir ticaret stratejisiyle Katar ile ekonomik bağlarını güçlendirdiği ve ticaret hacminin artışında ihracatın belirleyici rol oynadığı söylenebilir.

Savunma ve Askeri İşbirliği

Türkiye ile Katar arasındaki savunma iş birliği son yıllarda hızla gelişmiştir. 2014 yılında imzalanan askeri iş birliği anlaşması, Türkiye'nin Katar'da askeri bir üs kurmasına olanak tanımış ve 2017'deki Körfez Krizi sırasında bu üsse Türk askerlerinin konuşlandırılması, Katar'ın savunma stratejisi açısından önemli bir güvence sağlamıştır. İki ülke arasındaki savunma sanayi iş birliği de giderek derinleşmekte olup Katar, Türk savunma sanayii ürünlerine önemli yatırımlar yapmaktadır.

Türkiye-Katar stratejik ortaklığının önemli bir boyutu askeri iş birliği olmuştur. 2015 yılında iki ülke arasında imzalanan askeri iş birliği anlaşması ile Türkiye'nin Katar'da askeri bir üs kurması sağlanmış ve bu durum Katar'ın güvenlik politikalarında bir dönüm noktası olarak değerlendirilmiştir. Askeri üs, sadece Katar'ın güvenliği için değil, aynı zamanda Türkiye'nin de Orta Doğu'daki askeri varlığını güçlendiren bir adım olmuştur. Katar'daki Türk üssü, bölgedeki denge unsurlarını etkileyen bir faktör olarak Suudi Arabistan ve BAE gibi ülkeler tarafından eleştirilmiştir.

Bu durum, Türkiye ile Katar'ın bölgesel politikalarda daha bağımsız bir çizgi izlemesine ve kendi güvenlik stratejilerini belirlemelerine olanak tanımıştır (Alrantisi, 2021). Türkiye-Katar Yüksek Stratejik Komite Toplantıları çerçevesinde askeri alandaki iş birliği de gelişmiştir. Katar'daki Türk askeri üssü olan Tarık Bin Ziyad Üssü, bu alandaki bir diğer somut örnek olarak değerlendirilebilir (Al Jazeera Türk, 2021). Türkiye'nin Katar'da askeri üs kurması, iki ülkenin güvenlik ve savunma iş birliğini derinleştirerek bölgesel politikalarda daha bağımsız bir duruş sergilemelerine ve Türkiye'nin Orta Doğu'daki stratejik varlığını güçlendirmesine önemli katkı sağladığı değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte her iki ülke, bölgedeki radikal İslamcı militanlara destek vermiş ve bu durum, ortak Sünni ideolojileriyle örtüşmüştür (Gieler, 2021). İlişki, ekonomik bağların ötesine geçerek jeostratejik ve askeri-politik alanlara da yayılmakta, sürekli savunma iş birliği ve artan askeri ticaret ile güçlenmektedir (Akkaş ve Doğan Akkaş, 2022). Türkiye'nin Körfez bölgesine olan ilgisi, 2003 yılına ait ABD'nin Irak'a müdahalesinin ardından önemli ölçüde artmış ve 2008'de Körfez İşbirliği Konseyi (GCC) ile stratejik bir ortaklık kurmuştur. Bu ortaklık, Irak'taki mezhebi şiddet konusunda paylaşılan endişeler ve savaşın yarattığı siyasi boşluğu doldurma isteğiyle şekillenmiştir (Harunoğlu, 2016).

Ayrıca Katar'ın Türkiye'den savunma teknolojisi ithal etmesi ve Türk savunma sanayii ürünlerinin Katar ordusu tarafından tercih edilmesi, iki ülke arasındaki stratejik bağımlılığı pekiştirmektedir. Bu iş birliği, bölgesel güvenlik denklemlerinde de önemli bir rol oynamaktadır.

Türkiye, İran ve Irak, Katar'a yönelik ablukaya karşı çıkarak, diyalog ve diplomasi yoluyla sorunun çözülmesini savunmuş ve aynı zamanda abluhanın etkilerini hafifletmek için Katar'ın yanında yer almıştır. Öte yandan, Kuveyt, Lübnan ve Umman ise arabuluculuk rolü üstlenerek üçüncü bir blok olarak hareket etmiştir (Akdoğan, 2017, s. 19). Türkiye, Katar ile askeri iş birliğini güçlendirmek amacıyla Ekim 2015'te El-Reyyan üssüne 130 kişilik Türk Birliği göndermiştir. Ayrıca, 25 Aralık 2001'de imzalanan "Güvenlik İşbirliği Anlaşması" kapsamında, 2 Aralık 2015'te "Jandarma Eğitim ve Öğretimine İlişkin İşbirliği Protokolü" Doha'da imzalanmış ve 28 Nisan 2016'da "Türk Kuvvetlerinin Katar Topraklarında Konuşlandırılmasına İlişkin Uygulama Anlaşması" hayata geçirilmiş, 7 Haziran 2017'de ise TBMM'de kabul edilmiştir (Arslan, 2018, s. 86; Yetim ve Akcan, 2020, s. 25).

Arap Baharı sırasında özellikle Suriye'de yaşanan gelişmeler nedeniyle Türkiye, yoğun göç dalgaları ve PKK/YPG terör örgütüne ABD tarafından verilen destekle mücadele etmek zorunda kalmış, bu süreçte Zeytin Dalı, Barış Pınarı ve Fırat Kalkanı harekâtlarıyla güvenliğini sağlamıştır. Türkiye'nin bu dönemde uluslararası arenada en güçlü desteği Katar'dan gördüğü belirtilmiştir. Katar, bölgede arabuluculuk, spor diplomasisi ve sahip olduğu doğalgaz kaynaklarının sağladığı ekonomik güç ile

Batı'nın önemli bir müttefiki olarak öne çıkmıştır (Yıldırım, 2021, s. 18-19). Bu bağlamda, Katar'ın ekonomik ve diplomatik gücü ile Türkiye'nin savunma sanayiindeki yenilikçi teknolojileri, iki ülke arasında stratejik iş birliğinin gelişmesine olanak tanımıştır.

Türkiye'de savunma sanayi alanında yenilikçi teknolojiler üreten Baykar, 2000 yılında insansız hava aracı (İHA) geliştirme faaliyetlerine başlayan özel bir şirkettir. 2005 yılında başlatılan "Bayraktar Mini İHA" projesi ile 2007'de Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) envanterine giren Bayraktar Mini İHA, 2012'de Katar'a ihraç edilerek Türkiye'nin ilk yurtdışı İHA satış başarısı olmuştur. Baykar, 2007'de geliştirmeye başladığı Bayraktar TB2 İHA ile sektörde önemli bir atılım yapmıştır. Bayraktar TB2, 2009'da ilk uçuşunu tamamlamış, 2015'te operasyonel olarak kullanılmaya başlanmış ve aynı yıl silahlandırılmıştır. Türkiye'nin İHA ihracatında asıl çıkışı, Bayraktar TB2 ve ANKA ile olmuştur. Bayraktar TB2, 2018'de Katar'a, 2019'da Ukrayna'ya, 2021'de ise ilk kez bir Avrupa Birliği ve NATO üyesi ülke olan Polonya'ya ihraç edilerek önemli bir dönüm noktası yaratmıştır (Karaağaç, 2016; Mevlütoğlu, 2022; Akt. Göktürk Çetinkaya ve Koç, 2023). Böylece Baykar'ın geliştirdiği yenilikçi insansız hava araçları, Türkiye'nin savunma sanayiindeki uluslararası rekabet gücünü artırarak Katar gibi stratejik ortaklarla ekonomik ve teknolojik iş birliğini güçlendirmiştir.

Bölgesel Denge Politikası ve Ortaklık

Türkiye-Katar ilişkileri, bölgesel denge politikaları açısından da stratejik bir ortaklık olarak değerlendirilmektedir. İki ülke, Arap Baharı sonrasında Ortadoğu'daki halk hareketlerine destek vermiş, Mısır'da Müslüman Kardeşler yönetimini desteklemiş ve Suriye'de Beşar Esad'a karşı muhalif grupları desteklemişlerdir. Bu ortak siyasi ortak duruş, Türkiye ile Katar'ı bölgesel anlamda aynı cephede konumlandırmıştır. Suudi Arabistan ve BAE gibi ülkelerle karşıt pozisyonlarda yer alan Türkiye ile Katar, bölgesel dengeyi değiştiren aktörler arasında sayılmaktadır.

Türkiye'nin BAE ve Suudi Arabistan ile diplomatik ilişkilerinde yumuşamanın başladığı bir dönemde, Katar ile ilişkilerin güçlendirilmesi, Körfez içi siyasi dinamiklere ve Türkiye-Katar ilişkilerine olumlu katkı sağlayabilir. Türkiye ile Katar arasındaki siyasi, ekonomik ve askeri alanlardaki ilişkilerin geldiği seviye, diğer Körfez ülkeleriyle kurulabilecek ilişkiler için bir model teşkil edebilir. Özellikle ABD'nin Afganistan'dan çekilmesinin ardından Türkiye ve Katar'ın ortak bir tutum sergilemesi, Afganistan'dan tahliyeler ve insani yardım konularında iki ülkenin önemli rol oynadığını göstermiştir. Bu iş birliği, krizin bölgeye sıçramasını önleme açısından da ciddi bir katkı sağlamıştır (Kınık, 2022, s. 40). Bu durum Türkiye ile Katar arasındaki güçlü ilişkilerin hem Körfez içi siyasi dinamiklere olumlu katkı sağladığı hem de Türkiye'nin Suudi Arabistan ve BAE gibi diğer

Körfez ülkeleriyle diplomatik ilişkilerini geliştirmek için bir model oluşturabileceğinin yanında Türkiye ve Katar'ın Afganistan krizi gibi uluslararası meselelerde sergilediği ortak tutumun, iki ülkenin bölgesel istikrar ve insani yardım konularında önemli bir rol oynadığı değerlendirilmektedir.

Stratejik ortaklık sonucu Türkiye ile Katar'ın özellikle Suriye, Libya ve Filistin gibi konularda benzer dış politikalar benimsemeleri, bölgesel çatışmalarda ortak bir duruş sergilediklerini göstermektedir. Örneğin iki ülke Hamas'a verdikleri destekle dikkat çekmektedir(TÜRKSAM, 2023). Özellikle Körfez Krizi sırasında Türkiye'nin Katar'a verdiği destek, bu iki ülkenin bölgesel denge politikasındaki uyumunu daha da pekiştirmiştir. Türkiye ile Katar, bölgesel krizlerde birbirlerine destek vererek karşılıklı güven ilişkisini güçlendirmiştir.

Enerji Politikaları ve Ortaklık

Dünyanın en büyük doğal gaz rezervlerine sahip ülkeler sıralamasında üçüncü, petrol rezervleri bakımından ise on ikinci sırada yer alan Katar, Basra Körfezi'nin stratejik bölgesinde konumlanmıştır. Bahreyn, BAE, Suudi Arabistan, Umman, Kuveyt, Irak ve İran ile komşu olan Katar, Körfez İşbirliği Konseyi üyesi olarak hem Sünni Suudi Arabistan hem de Şii İran ile dengeli bir şekilde ikili ilişkilerini sürdürmektedir. Bölgedeki anlaşmazlıklarda sıklıkla arabuluculuk yapan Katar, bu faaliyetlerini “yumuşak güç” stratejileri çerçevesinde gerçekleştirmekte ve bu yönüyle dikkat çekmektedir (Ermağan ve Gümüş, 2014, s. 302). Böylece Katar, stratejik doğal gaz ve petrol rezervleri ile bölgedeki dengeli diplomasi ve arabuluculuk faaliyetlerini yumuşak güç stratejisiyle birleştirerek Körfez'de önemli bir aktör haline gelmiştir.

Katar, dünyanın en büyük sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG) üreticilerinden biri olarak enerji piyasasında kritik bir aktördür. Türkiye ise enerji ithalatçısı bir ülke olarak Katar ile enerji alanında iş birliği geliştirmeye çalışmaktadır. Türkiye'nin Katar'dan LNG ithalatı, enerji arz güvenliğini sağlaması açısından stratejik bir önem taşımaktadır. İki ülke arasındaki enerji iş birliği, sadece doğalgaz ticareti ile sınırlı kalmamakta, enerji teknolojileri ve yenilenebilir enerji alanlarında da iş birliği fırsatları ortaya çıkmaktadır.

Enerji alanında, Türkiye 2015 itibarıyla Katar ile iş birliğini geliştirerek LNG (sıvılaştırılmış doğal gaz) ticaretine yönelmiştir. LNG'nin spot piyasadaki esnekliği, hız ve maliyet avantajı nedeniyle Türkiye, enerji arzını çeşitlendirmek için bu kaynağı tercih etmiştir. 2020 verilerine göre Türkiye'nin LNG ithalatında ilk sırayı Cezayir (3,98 milyar m³) alırken, Katar 2,26 milyar m³ ile ikinci sırada yer almıştır (IGU, 2021). Bu iş birliği, Türkiye'nin enerji güvenliği ve kaynak çeşitliliği açısından stratejik önem taşımaktadır.

Türkiye ile Katar arasındaki enerji politikaları ve ortaklıkları, özellikle sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) alanında önemli iş birliklerini içermektedir. 2015 yılında iki ülke arasında imzalanan anlaşma kapsamında, Katar'ın Türkiye'ye uzun vadeli LNG tedariki sağlanması kararlaştırılmıştır. Bu anlaşma, Türkiye'nin enerji arz güvenliğini artırmayı ve enerji kaynaklarını çeşitlendirmeyi hedeflemektedir (Hürriyet, 2015). Ayrıca 2017 yılında Katar'ın eski Başbakan Yardımcısı ve Enerji Bakanı Abdullah Bin Hamad Al-Attayah, Türkiye'nin enerji alanındaki stratejik konumuna dikkat çekerek, Katar ve Türkiye'nin ekonomi, ticaret ve politika alanında ortaklıkları bulunduğunu ve bu nedenle Türkiye'yi enerjinin geleceğiyle ilgili iş birliği yapılabilecek en önemli ülkelerden biri olarak gördüklerini belirtmiştir (Hürriyet, 2017). Bu iş birlikleri, iki ülkenin enerji sektöründe karşılıklı bağımlılığını artırarak bölgesel enerji güvenliğine katkı sağladığı değerlendirilmektedir.

Bu bilgilere ek olarak iki ülke çeşitli stratejik işbirlikleri gerçekleştirmiştir. Kasım 2024'te, Türkiye-Katar Yüksek Stratejik Komite'nin 10. toplantısında, enerji sektöründekiler de dâhil olmak üzere sekiz anlaşma imzalandı. Bu anlaşmalar, LNG alanında iş birliğini ve ticareti geliştirmeyi ve işletmeleri uzun vadeli LNG alım satım anlaşmaları yapmaya teşvik etmeyi amaçlamaktadır (AA, 2024).

Türkiye ve Katar arasındaki enerji politikaları ve ortaklık, iki ülkenin ekonomik iş birliğinde önemli bir yer tutmaktadır. Katar, dünya çapında önemli bir doğal gaz üreticisi olarak bilinirken, Türkiye ise enerji geçiş noktası ve tüketici ülke olarak stratejik bir konumda yer almaktadır. Bu nedenle, enerji alanındaki iş birliği her iki ülke için de büyük bir önem taşımaktadır. Türkiye'nin Katar ile olan enerji ticareti ve yatırımları şu şekilde özetlenebilir:

- Doğal Gaz ve Enerji Ticareti:** Katar, dünyanın en büyük sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) ihracatçılarından biridir. Türkiye, Katar'dan LNG ithalatını artırarak enerji arz güvenliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. 2017'de Katar ile yapılan anlaşmalar, Türkiye'nin Katar'dan LNG ithalatını artırmasına olanak sağlamıştır. Bu iş birliği, Türkiye'nin enerji çeşitliliğini artırırken, Katar için de önemli bir pazar yaratmaktadır.
- Katar'ın Enerji Yatırımları:** Katar, Türkiye'nin enerji altyapısına yatırım yaparak, Türkiye'nin enerji sektöründe önemli bir aktör haline gelmiştir. Bu yatırımlar, özellikle enerji santralleri ve yenilenebilir enerji projelerinde yoğunlaşmaktadır. Katar'ın enerji sektörüne yaptığı yatırımlar, sadece ticaretin artmasına değil, aynı zamanda enerji alanında daha güçlü bir stratejik ortaklığa da zemin hazırlamaktadır.
- Petrol ve Doğal Gaz Boru Hattı Projeleri:** Türkiye'nin enerji stratejisinde Ortadoğu ve Körfez ülkeleri önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye ve Katar, bölgesel enerji projeleri

kapsamında iş birliği yapmaktadır. Özellikle, Türkiye'nin petrol ve doğal gaz boru hattı projelerine Katar'ın katılımı, her iki ülkenin ekonomik bağlarını pekiştiren bir diğer unsurdur.

4. **Yenilenebilir Enerji ve Teknoloji Transferi:** Katar'ın, sürdürülebilir enerji çözümlerine olan ilgisi ve Türkiye'nin gelişmiş yenilenebilir enerji altyapısı, iki ülke arasındaki ilişkileri daha da derinleştirmektedir. Türkiye, Katar'a yenilenebilir enerji teknolojilerinin transferini artırmayı ve bu alandaki iş birliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Sonuç olarak Türkiye-Katar enerji ortaklığı, sadece ekonomik ilişkilerin ötesinde her iki ülkenin stratejik hedeflerine hizmet eden bir ortaklık olarak şekillenmektedir. Enerji alanındaki iş birliği, iki ülkenin gelecekteki işbirlikleri için sağlam bir temel oluşturmakta ve bölgesel enerji dinamiklerine de önemli katkılar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Türkiye-Katar Ortaklığının Bölgesel Etkileri ve Gelecek Perspektifleri

Türkiye-Katar stratejik ortaklığı, bölgesel dinamikleri doğrudan etkileyen bir güç dengesine sahiptir. Özellikle Suudi Arabistan ve BAE gibi ülkelerle olan ilişkilerinde bir kutuplaşma yaratmış ve Orta Doğu'daki güç dengesinde önemli bir rol oynamıştır. İki ülkenin Filistin meselesi, Suriye politikaları ve Libya'daki tutumları gibi konularda benzer duruşlar sergilemesi, bu ittifakı daha da güçlü kılmıştır (Alrantsi, 2021). Bu sebeple Türkiye-Katar stratejik ortaklığı, bölgesel politikalarda benzer duruşlarıyla Orta Doğu'daki güç dengelerini şekillendiren ve bölgedeki kutuplaşmaları derinleştiren önemli bir aktör olmuştur.

Türkiye-Katar ilişkilerinin uzun vadede devam etmesinin hem bir beklenti olduğu hem de devletler düzeyinde stratejik planların bir parçası olduğu görülmektedir. SWAP anlaşmalarındaki rakamların artırılması, savunma sanayii işbirlikleri ve ticari ilişkilerin yoğun şekilde sürdürülmesi, bu planların önemli adımlarıdır. Ekonomik iş birliğinin yanı sıra stratejik ve diplomatik ortaklıkların da güçlendiği gözlemlenmektedir. Türkiye ile Katar arasındaki iş birliği, ikili ilişkilerin kurumsallaşmasına yönelik adımlarla daha da derinleşmektedir (Kınık, 2022, s. 40).

Son dönemde Türkiye'nin ağır sanayi ve savunma sanayii alanlarındaki yatırımlarının olumlu sonuçlar verdiği gözlemlenmektedir. Özellikle İnsansız Hava Araçlarının (İHA) geliştirilmesiyle Türkiye, öncelikle sınır güvenliğini sağlama konusunda önemli bir başarı elde etmiş, ardından komşu ülkelerdeki otorite boşluklarından faydalanmak isteyen terör unsurlarının sınırlara yerleşmesini engellemiştir. İHA'ların yanı sıra Altay tankı ve Fırtına obüsleri, başta güney sınırları olmak üzere Türkiye'nin tüm sınırlarında etkin ve caydırıcı bir güvenlik sağlamaktadır. Katar'ın resmi haber

ajansı QNA (2014), Katar Devleti'nin Türk şirketleriyle 55 milyon dolar değerinde bir askeri teçizat anlaşması imzaladığını duyurarak, iki ülke arasındaki savunma sanayii iş birliği hakkında bilgi vermiştir. Daha sonraki süreçte, iki ülke arasında savunma sanayii alanında çeşitli alım-satım anlaşmalarının devam ettiği görülmektedir (Kayaoğlu, 2020, s. 472).

Türkiye-Katar stratejik ortaklığı, Orta Doğu'daki mevcut güç dengesini şekillendiren önemli bir ittifaktır ve özellikle Suudi Arabistan ile BAE gibi Körfez ülkeleriyle ilişkilerde belirgin bir kutuplaşmaya yol açmıştır. Filistin, Suriye ve Libya gibi bölgesel krizlerde ortak politikalar benimseyen iki ülke, Filistin meselesinde Hamas'a verdikleri destek ve İsrail'e karşı duruşlarıyla dikkat çekmiş, Suriye'de muhalif gruplara destek vererek Esad rejimine karşı ortak bir duruş sergilemiş, Libya'da ise uluslararası tanınmış hükümetle iş birliği yaparak bölgesel rakiplerle askeri rekabeti artırmıştır. Türkiye'nin Katar'da askeri üs kurması ve Katar'ın Türkiye'ye sağladığı finansal destek, bu iş birliğini hem askeri hem ekonomik açıdan güçlendirdiği değerlendirilmektedir.

Bunun yanında stratejik ortaklık, bölgesel güvenlik, ekonomik iş birliği, enerji politikaları ve diplomatik ilişkilerde önemli etkiler yaratmıştır. Özellikle savunma ve askeri alanda, iki ülke arasındaki stratejik iş birliği, Suriye iç savaşı ve bölgesel krizlerde benzer politikalar izlemelerini sağlamıştır. Katar, Türkiye'nin askeri üslerinin bulunduğu önemli bir müttefik olurken, Türkiye de Katar'a savunma sanayii yatırımları yapmıştır. Ekonomik alanda, Katar, Türkiye'nin enerji tedarikinde önemli bir kaynak olup, özellikle LNG ithalatı ve enerji geçiş noktasındaki rolü Türkiye'yi stratejik bir ortak yapmıştır. Ayrıca, iki ülke arasındaki diplomatik ilişki, Ortadoğu'daki güç dengelerini etkileyerek, Türkiye'nin bölgesel ilişkilerini dengelemesinde önemli bir rol oynamıştır. Yakın gelecekte bu iş birliğinin daha da derinleşmesi, yeni savunma teknolojilerinin geliştirilmesi ve kültürel değişim programlarının artması beklenmektedir. Türkiye-Katar ilişkilerinin geleceği, hem bölgesel hem de küresel düzeyde etkili bir ortaklık olmayı sürdüreceği değerlendirilmektedir.

Türkiye ile Katar arasında dış ticaret hacmi ve yatırımlar henüz düşük seviyede olsa da Katar'ın teknoloji, eğitim ve spor gibi alanlarda büyük bir potansiyel taşıdığı görülmektedir. Ayrıca 15 Temmuz 2016 darbe girişiminde Katar, Türkiye'ye desteğini ilk ileten ülke olmuş ve bu dayanışma iki ülke ilişkilerinde derin bir güvenin temeli olarak öne çıkmıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "Katar kara gün dostudur" ifadesi, bu güçlü ilişkiyi açıkça ortaya koymaktadır.

Türkiye-Katar ilişkileri, tarihsel bağlar üzerine inşa edilen ve stratejik ortaklık ile derinleşen bir yapıdadır. Siyasi, ekonomik, askeri ve enerji alanlarında yürütülen iş birlikleri, bölgesel krizlerde etkili sonuçlar doğurmuş ve Orta Doğu'daki güç dinamiklerini şekillendirmiştir. Bu ilişkiler, iki

ülkenin bölgesel ve küresel düzeydeki stratejik hedeflerini destekleyen bir model olabileceği değerlendirilmektedir.

Sonuç

Türkiye ve Katar arasında özellikle 2000'li yıllardan itibaren güçlenen iş birliği, 2017 Körfez Krizi sonrasında hızlanarak stratejik ortaklığa dönüşmüştür. İki ülkenin savunma, ekonomi ve enerji gibi temel alanlarda geliştirdiği iş birlikleri, sadece ikili ilişkiler açısından değil, bölgesel dengeler açısından da kritik bir önem taşımaktadır.

Türkiye'nin Katar'a verdiği destek, özellikle Körfez Krizi sırasında sergilediği dayanışma ile öne çıkmış ve bu destek, iki ülke arasında karşılıklı güveni pekiştirmiştir. Ayrıca Türkiye'nin Katar'da askeri üs kurması hem Katar'ın güvenlik ihtiyaçlarını karşılamış hem de Türkiye'nin Orta Doğu'daki varlığını güçlendirmiştir. Katar ise, Türkiye'ye ekonomik yatırımlar yaparak ekonomik bağları güçlendirmiş ve enerji alanındaki iş birlikleri ile iki ülkenin birbirini tamamlayan stratejik avantajlarını ön plana çıkarmıştır.

Bölgesel anlamda, Türkiye ve Katar'ın iş birliği, Suudi Arabistan ve BAE gibi ülkelerle olan güç dengelerinde bir kutuplaşmaya neden olmuş; ancak aynı zamanda bölgedeki krizlere yönelik alternatif yaklaşımlar geliştirilmesine olanak tanımıştır. Ortadoğu'da istikrarsızlığın yoğun olduğu bir dönemde bu iki ülkenin sergilediği iş birliği, bölgesel ve küresel aktörler için yeni bir model sunmaktadır.

Türkiye-Katar ilişkilerinin geleceğinde, enerji, savunma sanayii, teknoloji ve eğitim gibi alanlarda iş birliğinin daha da derinleştirilmesi beklenmektedir. Katar'ın enerji sektöründeki liderliği ve Türkiye'nin enerji arz güvenliği ihtiyacı, LNG ticareti ve enerji teknolojileri alanında yeni ortaklıkları mümkün kılabilir. Savunma sanayiinde ise mevcut iş birlikleri genişletilerek ortak üretim ve teknoloji transferine dayalı projeler geliştirilebilir. Ayrıca iki ülke arasındaki eğitim ve kültürel iş birliği daha kapsamlı öğrenci değişim programları ve araştırma projeleriyle desteklenebilir. Bölgesel krizlere yönelik ortak çözüm arayışlarının devamı, Türkiye ve Katar'ın Orta Doğu'daki diplomatik etkinliklerini artırabilir ve bu ortaklık, bölgesel istikrar ve kalkınmaya önemli katkılar sağlayabilir. Bu bağlamda, Türkiye-Katar ilişkilerinin, sadece ikili düzeyde değil, bölgesel ve küresel ölçekte de yeni iş birliği modelleri geliştirme potansiyeline sahip olduğu söylenebilir.

Türkiye-Katar stratejik ortaklığı, bölgesel ve küresel politikalarda bir denge unsuru oluşturma potansiyeline sahiptir. Ancak bu ittifakın devamlılığı, yalnızca bölgesel dinamiklere değil, aynı zamanda her iki ülkenin dış politikadaki uyumuna ve karşı karşıya kaldıkları uluslararası baskılara

karşı direncine bağlıdır. Türkiye ile Katar'ın bağımsız dış politika hedeflerini gerçekleştirmesi, bu stratejik ortaklığı daha da ileri taşıyabileceği değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak Türkiye-Katar ilişkileri, tarihi bağlar, karşılıklı çıkarlar ve bölgesel dinamikler ışığında daha da derinleşme potansiyeline sahiptir. İki ülke, savunma, enerji ve ekonomik alanlarda mevcut iş birliklerini genişleterek, bölgesel istikrar ve kalkınmaya önemli katkılar sağlayabilir. Özellikle teknoloji ve eğitim gibi yeni iş birliği alanlarının keşfedilmesi, ilişkilerin sürdürülebilirliğini artırabilir ve Ortadoğu'da barış ve iş birliğinin güçlenmesine zemin hazırlayabilir. Bu bağlamda, Türkiye-Katar ortaklığı, bölgesel krizlerin çözümünde ve yeni diplomatik modeller geliştirilmesinde stratejik bir rol oynayacağı değerlendirilmektedir.

Kaynakça

AA. (2024). Turkey, Qatar ink 8 strategic agreements in Ankara. AA.

<https://www.aa.com.tr/en/middle-east/turkiye-qatar-ink-8-strategic-agreements-in-ankara/3394018>

Abu Sulaib, F. Mukhyat (2017). Understanding Qatar's Foreign Policy, 1995-2017. *Middle East Policy*, 24 (4), 29–44. <https://doi.org/10.1111/mepo.12306>.

Afzal, N., ve Yaseen, Z. (2023). Power Competition in the Middle East: Emerging Alliance of Turkey And Qatar, and Response of Saudi Arabia. *Global International Relations Review*. [https://doi.org/10.31703/girr.2023\(vi-i\).08](https://doi.org/10.31703/girr.2023(vi-i).08).

Akkaş, E. ve Doğan Akkaş, B. (2022). Assessing the Impact of Brexit on the UK-Qatar Relations: Economic and Political Dimensions. *Fiscaoeconomia*, 6(3), 1212-1232.

Doi: 10.25295/fsecon.1107595

Akkaya, G. N., ve El-Rantisi, M. (2015). Arap Baharı sonrası Katar dış politikası ve Körfez siyaseti. *Ortadoğu Analiz*, 7(62), 138.

Al Jazeera Turk. (2015). Türkiye neden Katar'da askeri üs kuruyor? *Al Jazeera Turk*.

<https://www.aljazeera.com.tr/gorus/turkiye-neden-katarda-askeri-us-kuruyor>

Al-Mal, H., ve Saad, A. (2021). Did the Qatar blockade work? Evidence from trade and consumer

- welfare three years after the blockade. *The Economics of Peace and Security Journal*, 16(1).
<http://dx.doi.org/10.15355/epsj.16.1.66>
- Alrantisi, M. (2021). Bölgesel Güç Dengelerinde Türkiye Katar İlişkileri. (2021). *SETA Yayınları*.
- Arslan, A. (2018). Basra'da Katar Açmazı. *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi*, 1 (1), 75–91.
- Başkan, B. (2019). Turkey between Qatar and Saudi Arabia: Changing Regional and Bilateral Relations. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 16(62), 85-99. <https://doi.org/10.33458/uidergisi.588947>
- Bakir, A. (2019). The Evolution of Turkey—Qatar Relations Amid a Growing Gulf Divide. *Divided Gulf*. https://doi.org/10.1007/978-981-13-6314-6_12.
- Battaloğlu, N. (2021). Ideational Factors in Turkey's Alignment with Qatar and Their Impact on Regional Security. *The International Spectator*, 56, 101 - 118.
<https://doi.org/10.1080/03932729.2021.1994181>.
- Berdibek, M. (2016). Türkiye-Ortadoğu İlişkilerinde Karşılıklı Üst Düzey ziyaretler: (1923-2014). *Akademik Orta Doğu*, 10 (2), 73-89.
- Bloomberg HT. (2020). Katar Borsa İstanbul'dan hisse alacak. *Bloomberg HT*.
<https://www.bloomberght.com/katar-borsa-istanbul-dan-hisse-alacak-2269464>
- Boyraz, H. M. (2023). Bölgesel Güç Dengelerinde Türkiye-Katar İlişkileri. *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 10(1), 267-270. <https://doi.org/10.26513/tocd.1263103>
- Comtrade, (2021). *United Nations Comtrade Analytics*. <https://comtrade.un.org/labs/data-explorer/>
- Çalışkan, H., ve Özden, S. (2022). Türkiye ve Katar'ın orman ürünleri ticareti üzerine bir değerlendirme. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 24(3), 504–513.
<https://doi.org/10.24011/barofd.1098912>
- Fatunnisa, H. (2020). Analisis Penguatan Hubungan Qatar-Turki Selama Krisis Teluk 2017. , 5, 1-14. <https://doi.org/10.5281/ZENODO.5165104>.
- DW. (2023). Katar Krizi ve Türkiye'nin Riskli Oyunu.
<https://www.dw.com/tr/katar-krizi-ve-t%C3%BCrkiyenin-riskli-oyunu/a-39543985?utm>
- Dirigöz, A. O. (2017). Körfez'de Katar Krizi Sonucu Bölgesel Ayrışma ve ABD'nin Bölgesel Vizyon

Eksiklikleri. *Ortadoğu Analiz*, 28–31.

Ekonomist. (2023). Türkiye'deki Katar Yatırımları Artıyor.

<https://www.ekonomist.com.tr/makale/turkiyedeki-katar-yatirimlari-artiyor-7594>

Ermağan, İ., ve Gümüş, B. (2014). Katar dış politikası ve Arap Baharı. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 300-320.

DEİK - Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu. (2018). Türkiye-Katar İş Konseyi. *E-Haber*.

<https://www.deik.org.tr/turkiye-ortadogu-ve-korfez-is-konseyleri-turkiye-katar-is-konseyi>

Fokus Plus. (2024). *Türkiye-Katar ilişkilerinin stratejik ortaklığa giden tarihsel süreci*.

<https://www.fokusplus.com/dosya-siyaset/turkiye-katar-iliskilerinin-stratejik-ortakliga-giden-tarihsel-sureci>

Gieler, W. (2021). Türkisch-katarische Beziehungen. *Die Außenpolitik der Türkei im Mittleren Osten*.

Göktürk Çetinkaya, S., ve Koç, M. (2023). Türkiye'nin İnsansız Hava Araçları Serüveni.

Anadolu Strateji Dergisi, 5(1), 1-27.

International Gas Union. (2021). *World LNG report 2021*.

https://naturgas.com.co/wp-content/uploads/2021/07/IGU_WorldLNG_2021_compressed.pdf

Harunoğlu, N.Ç. (2016). Turkey's intensifying partnership with Qatar and its implications for Turkish-American relations. *Unpublished manuscript*.

<https://www.semanticscholar.org/paper/Turkey's-Intensifying-Partnership-with-Qatar-and-Haruno%20C4%9Flu/22a8e715b6b4a53d829201fc0df24ccb460c9185>

Hürriyet. (2015). *Katar'dan Türkiye'ye uzun vadeli LNG tedariki anlaşması*.

<https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/katar-enerjide-turkiye-ile-is-birligi-icin-istekli-40375178>

Hürriyet. (2017). *Katar Enerjide Türkiye ile İş Birliği İçin İstekli*.

<https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/katar-enerjide-turkiye-ile-is-birligi-icin-istekli-40375178>

Jabbour, J. (2019). *Türkiye: Yükselen Güç Diplomasisi*. CNR Editions, Paris.

KADAM (2023). Katar Krizi ve Türkiye'nin Dengeleyici Rolü.

<https://kadam.klu.edu.tr/Sayfalar/8206-katar-krizi-ve-turkiyenin-dengeleyici-rolu.klu?utm>

Kaya, F. (2024). Türkiye'nin Uluslararası İlişkilerde Çok Boyutlu Dış Politika Yaklaşımı. *Türkiye Stratejik Bakış Dergisi*, 10(2), 101-120. <https://doi.org/10.59886/tsbder.1390454>

Kayaoğlu, B. (2020). Ortadoğu politikası doğrultusunda Türkiye ve Katar ilişkileri: ekonomik ve ticari temaslar. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 3(2), 464-475. <https://doi.org/10.33712/mana.772429>

Kınık, H. (2022). Türkiye'nin Çok Boyutlu Dış Politikasına Bir Örnek: Türkiye Katar İlişkilerinin Gelişimi. *Bariş Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi*, 10(1), 27-46.

Kriter Dergi. (2022). *Bölgesel güç dengelerinde Türkiye-Katar ilişkileri*.

<https://kriterdergi.com/kitaplik/bolgesel-guc-dengelerinde-turkiye-katar-iliskileri>

Kurşun, Z. (2002). Katar. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 25, 29-31.

Miller, R. (2024). Qatar–Türkiye relations during the embargo of Qatar: a case study in derivative power. *International Politics*, 16(3), 1–25. <https://doi.org/10.1057/s41311-024-00609-1>

Muriç, K. (2020). Türkiye-Katar ilişkileri ve bölgesel dengeler. *İNSAMER Araştırma*, 122.

<https://www.insamer.com/tr/uploads/pdf/rapor-turkiye-katar-iliskileri-ve-bolgesel-dengeler.pdf>

Pala, Ö., ve Aras, B. (2015). Arap Baharı'na İlişkin Türk ve Katar Dış Politikasında Pratik Jeopolitik Akıl Yürütme. *Balkan ve Yakın Doğu Araştırmaları Dergisi*, 17, 286 - 302. <https://doi.org/10.1080/19448953.2015.1063274>.

Riggs, R. (2020). The Qatar–Iran–Turkey Nexus: Shifts in Political Alliances and Economic Diversification in the Gulf Crisis. , 181-191. https://doi.org/10.1007/978-981-15-8735-1_11.

Star Gazetesi. (2022). Türkiye ile Katar arasında güçlü iş birliği sürüyor. *Star Gazetesi*.

<https://www.star.com.tr/ekonomi/turkiye-ile-katar-arasinda-guclu-is-birligi-suruyor-haber-1799302/>

Tire Ticaret Odası. (2018). *2018 yılı ülke raporu*. Tire Ticaret Odası Yayını. İzmir.

TÜRSAM. (2023). Anadolu-Körfez hattında stratejik iş birliği: Türkiye-Katar Yüksek Stratejik

Komite 9. Toplantısı. *TÜRKSAM*. <https://www.turksam.org/detay-anadolu-korfez-hattinda-stratejik-is-birligi-turkiye-katar-yuksekkomite-9-toplantisi>

Uzman, Z. (2019). (2019). Common interests will keep Turkey and Qatar together. *Emerald Expert Briefings*. <https://doi.org/10.1108/oxan-db249226>.

Verdixanov, I. (2024). Değişen güç dengeleri karşısında Türkiye ile Katar'ın ortak hareketlerinin geleceği. *Türkiye Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(3), 89-110.

Yeşilyurt, N., ve Yetim, M. (2020). Emergence of the Turkish/Qatari Alliance in the Middle East: Making of the Moderate Resistance Bloc. , 131-164.

Yetim, M., ve Akcan, N. (2020). Türkiye-Katar ortaklığında sert güç. *Ortadoğu Analiz*, 11(92), 24-28.

Yıldırım, F. (2021). Osmanlı'dan günümüze Katar-Türkiye ilişkileri. *İslam Medeniyeti Dergisi*, 7(47), 1-21.